

En arena for konflikter

Lav utskifting og trange karriereveier legger til rette for mobbing og trakassering i akademia. Hva skjer med dem som protesterer?

Side 12–17

Nye SX4 4x4! Nå også automatgir og nye motorer, flere hestekrefter og lavere CO2 utslipp !

Suzuki SX4 er en crossover som kombinerer det beste fra såkalte SUV biler og tradisjonelle personbiler og er som skapt for norske forhold. SX4 er komfortabel på landeveien, lettkjørt i byen og med Suzuki's nye "Intelligent 4x4 system" tar du deg frem på de vanskeligste hytteveier. SX4 har en bakkeklaring på hele 19cm. Standard utstyrsnivå er meget høyt og du får firehjulstrekk inkludert i prisen. SX4 lanseres nå med helt nye diesel og bensinmotorer med lavere drivstoff forbruk, nesten 20% lavere CO2 utslipp og flere hestekrefter. Prøvekjør nye SX4 og opplev fremtidens bilkonsept.

COMFORTPAKKE Inkludert i prisen!

Automatisk klimaanlegg
Nøkkelfri start
Skinskinn ratt
Skinskinn girskule
Varmeseter
Høydejusterbart ratt
Høydejusterbart førersete
El. vinduer foran og bak
Tekstilbehandling

OUTDOORPAKKE Inkludert i prisen!

I-AWD/4x4
ESP/ABS
Skid plate foran og bak
Outdoor skjermbeskyttere
Ekstra høy bakkeklaring
Takrails
16" alu. felger
Tonedede vinduer

KAMPANJEMODELL! Comfortpakke og Outdoorpakke samt vinterhjul på alu.felg er inkludert i prisen!

SX4 1,6 kr. 269.900,-
Automatgir + 15.000,-
SX4 2,0 DDiS kr. 299.900,-

Som skapt for norske forhold!
www.suzuki.no

Veil priser levert Drammen. Frakt kommer i tillegg. CO2 utslipp fra 185 - 205 g/km Drivstofforbruk fra 7 - 10,6 l/100km.

12: Mobbernes fristed?

Det finnes lite kunnskap om omfanget av mobbing og trakassering på universiteter og høyskoler. De personlige historiene er likevel mange.

20: Samtalen

Harald Eia lærte seg raskt at det blir dårlig journalistikk av å krangle med intervjuobjektene.

24: Ofrer seg for noe større

Kunstnermyten lever i beste velgående:
– Tanken om at en er født til å være kunstner er sterkt levende, sier kunsthistoriker Sigrid Røyseng.

4: Bekymret for samisk forskning

Universitetet i Tromsø og høyskolene i Finnmark og Harstad har fusjonsplaner, mens Samisk høyskole i Finnmark vil stå alene. Arbeiderpartiets Helga Pedersen er kritisk.

5: Protestutmeldinger

Generalsekretær i Forskerforbundet Sigrid Lem avviser at forbundets hovedstyre har valgt side i konflikten mellom Arnved Nedkvitne og Universitetet i Oslo. Ikke alle ser det slik.

6: Krever millioner tilbakebetalt

Ifølge EUs revisorer skylder norske forskningsinstitutter millioner av kroner etter feil bruk av EU-midler. – Regelverket endrer seg underveis, mener Reidar Buvik i Sintef.

7: Vil samle avhandlinger på nett

Bokhandelen Akademika håper at en nyopprettet nett-tjeneste snart blir et samlested for norske doktoravhandlinger.

8: Kvinnelig nettverksbygging

Kvinner er mindre integrert i faglige nettverk enn menn. Nå har 15 kvinnenettverk i mannsdominerte fag fått støtte.

9: Etterlyser personalpolitikk

Norske museer er langt fra profesjonelle i lønns- og personalpolitikk. Det hevder Forskerforbundets tillitsvalgte ved Helgeland Museum.

FASTE SIDER

- 27: Historiske bilder
- 29: Kommentar
- 30: Kronikk
- 32: Bøker
- 34: Debatt
- 35: Gjesteskrubenten
- 41: Informasjon fra Forskerforbundet

Forskerforum

Nr. 4/2010 – 42. årgang

Fagblad om forskning og høyere utdanning. Forskerforum blir redigert etter redaktørplakaten og er medlem i Fagpressen.

UTGIVER: Forskerforbundet, Postboks 1025 Sentrum, 0104 Oslo, Telefon: 21 02 34 00/Telefaks: 21 02 34 01

ANSVARLIG REDAKTØR: KJETIL A. BROTTVEIT, kjetil.brottveit@forskerforum.no

REDAKSJONSSEKRETÆR: ELIN H. REKDAL, elin.rekdal@forskerforum.no

JOURNALIST: JOHANNE LANDSVERK, johanne.landsverk@forskerforum.no

KONTAKT REDAKSJONEN: redaksjonen@forskerforum.no

REDAKSJONSRAÐ: Martin Eide, professor UiB, Helge Salvesen, bibliotekdirektør UiT, Reidun Høydal, Møreforskning/Høgskulen i Volda

ANNONSER: Arne Aardalsbakke, Telefon: 64 87 67 90, Telefaks: 64 87 67 91, E-post: annonser@forskerforum.no

For fortløpende oppdatering: www.forskerforum.no

Design: Concorde Design. Forsideillustrasjon: Kari Stai. Trykk: Øyvind Glomvik AS

ISSN 0800-1715. Opplag: 18 400

Vil styre fusjon i Finnmark

Ap-politikar Helga Pedersen blandar seg inn i striden om samanslåingar i nord. Men Samisk høgskole vil vere aleine.

– Dei to høgskolane i Finnmark bør vurdere ekteskap, meiner Helga Pedersen, parlamentarisk leiar for Arbeidarpartiet. Nyleg sa finnmarspolitikaren til NRK at om ikkje Samisk høgskole og Høgskolen i Finnmark vil slå seg saman, bør regjeringa vurdere å utgreie spørsmålet, og «styre dei prosessane som skjer». Ho er redd for framtida dersom Høgskolen i Finnmark, Høgskolen i Harstad og Universitetet i Tromsø slår seg saman og Samisk høgskole blir ståande aleine på utsida.

– Dei to høgskolane i Finnmark bør vurdere å slå seg saman, seier Helga Pedersen (Ap).

– Regjeringa kan tvinge oss, men det ville vere uklokt, meiner rektor Steinar Pedersen.

Vil ikkje bruke tvang
– Eg meiner det er viktig at vi for framtida har ein struktur som sikrar sterke kunnskapsmiljø i Finnmark, og at Samisk høgskole får eit sterkt fagmiljø som kan lage utdanningstilbod av høg kvalitet. Vi har to høgskolar som ligg berre nokre mil frå kvarandre, og eg meiner dei to høgskolane kan oppnå svært mykje ved å slå seg saman – sjølvsagt under føresetnad av at dette skal styrke utdanningstilboda på samisk, ikkje svekke dei, seier Helga Pedersen til Forskerforum.

Ho meiner også at ei samanslåing vil kunne styrke utdanningstilbodet i samisk og gje fleire moglegheiter for desentraliserte studium i Finnmark.

– Meiner du at regjeringa bør gripe inn om ikkje høgskolane slår seg saman frivillig?
– Eg har oppmoda høgskolane til å setje seg ned for å snakke saman. Eg har ikkje teke til orde for tvangssamanslåing, men eg meiner at struktur bør vere eit tema i den varsla meldinga om samisk høgare utdanning og forskning, seier Pedersen.

Ønskjer ingen fusjon
– Eg vart nokså forbausa over utspelet til Helga Pedersen, for å seie det mildt. Regjeringa har to gonger i løpet av fjoråret kome med lovnader om å lage ei utgreiing om samisk høgare utdanning og forskning. Eit spørsmål om fusjon med Høgskolen i Finnmark eller andre strukturendrin-

gar må i så fall kome som ein viktig del av ei slik utgreiing, seier rektor Steinar Pedersen ved Samisk høgskole.

Han viser til at regjeringa, som ein del av nordområdepolitikken, har uttrykt ønske om å styrke samiske institusjonar.

– Dette er endå klarare spesifisert i forskingsmeldinga frå 2009, der det står at regjeringa vil setje ned eit utval for å sjå på behovet for samisk forskning og institusjonsbygging med vekt på eit internasjonalt urfolksperspektiv.

Også samiske organisasjonar som Norske Samers Riksforbund har reagert sterkt på innspelet til Helga Pedersen.

– Ut frå eit urfolksperspektiv er dette svært forståeleg, seier rektor Pedersen.

Toppstyrde fusjonar

– Ideen til ein fusjon mellom Høgskolen i Oslo (HiO) og Høgskolen i Akershus (HiAk) kom frå dei to rektorane, som nok såg for seg at dette skulle bli eit lystig og spennande prosjekt, sa Erik Grønvold, tidlegare hovudtillitsvald ved Høgskolen i Oslo, då Landsrådet

i Forskerforbundet nyleg var samla til møte. Grønvold var ein av fleire som fortalde om sine erfaringar med fusjonar og samanslåingar, som i desse dagar har invadert sektoren.

– I utgangspunktet vart det sagt at fusjonen mellom HiO og HiAk skulle vere frivillig, og ein føresetnad for å gå vidare var at prosjektet hadde grobotn nedanfrå. Men den lovnaden

vart snart broten, og motstanden frå tilsette ved HiO har vore stor, sa Grønvold.

Fleire av innleiarane på møtet fortalde at ideen om fusjonar oftast kjem frå rektorane, medan tilsette og organisasjonar vert haldne utanfor i startfasen. Fusjonsprosessane i sektoren er svært toppstyrde, var konklusjonen frå dei som hadde ordet.

om sterkare styring?

– Det har ikkje kome nye signal frå Kunnskapsdepartementet (KD) så langt. KD oppnemnde i 2007 eit nytt styre ved Samisk høgskole med representantar frå både Noreg, Sverige og Finland, seier rektor Pedersen.

– Men kan regjeringa tvinge fram ein fusjon?
– I prinsippet sit regjeringa med alle maktmiddel i saka, men eg har vanskeleg for å sjå at regjeringa kan gå for ei slik line, seier han.

Rektor Ketil Hanssen ved Høgskolen i Finnmark stadfestar at Helga Pedersen har teke kontakt om saka. Hanssen har tidlegare vore i dialog med Samisk høgskole om tettare samarbeid.

– Men som eg har sagt tidlegare, har eg no lagt denne ballen død. Både Samisk høgskole og Universitetet i Tromsø seier nei til fusjon, seier Hanssen.

– Trur du regjeringa vil presse Samisk høgskole?
– Nei, slik eg tolkar det, er motstanden frå Samisk høgskole for stor. Eg trur difor ikkje at regjeringa vil bruke tvang, seier Hanssen.

Han kan fortelje at fusjonsprosessen mellom Høgskolen i Finnmark, Høgskolen i Harstad og Universitetet i Tromsø no har kome langt.

– Arbeidsgruppene er snart ferdige med å klargjere vedtaksgrunnlaget for ein fusjon, seier han.

Nordlandsfusjon på vent
Men kva skjer med dei andre høgskolane i nord? Som Forskerforum skreiv i førre nummer, er det full strid om framlegget frå Nordlandsutvalet, som har føreslått fusjon mellom dei tre høgskolane i Bodø, Narvik og Nesna. Rektorane ved Universitetet i Tromsø og Høgskolen i Narvik har slakta framlegget, medan rektor ved Høgskolen i Bodø er positiv.

Rektor ved Høgskolen i Nesna har vore meir avventande. Han fortel at dei tre høgskolane framleis er i ein diskusjonsfase.

– Det er enno ope korleis utfallet blir. Vi skal ha styreseminar 22.–23. april, og då vil det også bli gjort eit styrevedtak, seier Nesna-rektor Helge O. Larsen.

Han fortel at Høgskolen i Narvik planlegg styreseminar og vedtak i midten av april, medan Høgskolen i Bodø har sitt styremøte i byrjinga av mai.

AV JOHANNE LANDSVERK

Fusjonar i nord

- Høgskolen i Finnmark, Høgskolen i Harstad og Universitetet i Tromsø går med fusjonsplanar.
- Samisk høgskole i Finnmark vil stå aleine, men ønskjer nordisk samarbeid.
- Nordlandsutvalet føreslår fusjon mellom Høgskolen i Nesna, Høgskolen i Narvik og Høgskolen i Bodø.
- Høyrringsfristen på framlegget frå Nordlandsutvalet er 31. april 2010.

Omstridt støtte fra Forskerforbundet

Forskerforbundet har bred tilslutning for å støtte Nedkvitne økonomisk. Men 33 medlemmer ved UiO har meldt seg ut i protest.

I midten av mars hadde 33 medlemmer av Forskerforbundet ved Universitetet i Oslo (UiO) meldt seg ut i protest mot at forbundet gir økonomisk støtte til ankesaken mellom Arnved Nedkvitne og arbeidsgiveren. Blant dem er professor Rune Svarverud ved Institutt for kulturstudier og orientalske språk:

– Jeg mener at denne saken ikke handler om akademisk frihet, men om arbeidsmiljø. Og det mener jeg dommen med all tydelighet har vist, har han uttalt til Aftenposten.

– Jeg har ikke lyst til å være medlem av et fagforbund som støtter en anke som motarbeider mitt arbeidsmiljø, fortsatte Svarverud.

– Nedkvitne er fortsatt medlem, selv om han formelt er oppsagt fra Universitetet i Oslo, sier Sigrid Lem i Forskerforbundet.

Støtte til individet
Lokallagsleder i Forskerforbundet ved UiO Eivind Balsvik sier til Forskerforum at han regnet med at protestutmeldingene hadde stanset etter informasjonsmøtet i begynnelsen av mars, men at det nylig er kommet inn én etterslenger.

– Hovedinntrykket er at medlemmene støtter Forskerforbundets bidrag til ankesaken, sier Balsvik.

Professor Nils Lid Hjort ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet ved UiO er et av Forskerforbundets medlemmer som ikke har vurdert utmelding.

– Jeg vet ikke nok om Nedkvitne-saken til å være fundamental motstander av at han ble avskjediget, men jeg opplever ikke at Forskerforbundet eller jeg selv tar side i saken ved å yte økonomisk støtte, sier Hjort.

Han antar at store deler av forskerkollegiet ved UiO identifiserer Nedkvitne-saken som et faglig interessant tilfelle, hvor professoren i middelalderhistorie har kjempet alene mot marginalisering og nedlegging av sitt spesialfelt – og tapt.

– Folk leser nok Forskerforbundets beslutning om å gi økonomisk støtte som en støtte til individet. Neste gang kan det være en annen som er utsatt og har behov for et sikkerhetsnett i ryggen, sier professor Hjort.

Signal til medlemmene
Generalsekretær Sigrid Lem i Forskerforbundet sier at den økonomiske støtten til Nedkvitnes anke til lagmannsretten gjerne kan betraktes som et signal til alle medlemmer om at de har en fagforening i ryggen hvis det skulle oppstå konflikt med arbeidsgiveren.

– Vi gir bistand til våre medlemmer, og Nedkvitne er fortsatt medlem, selv om han formelt er oppsagt fra Universitetet i Oslo, sier Lem. Hun avviser at Forskerforbundets hovedstyre skulle ha valgt side i rettssaken gjennom bevilgningen av økonomisk støtte.

– Hovedstyret vektla primært at Nedkvitne er medlem, og har på dette grunnlaget gitt han mulighet til å prøve saken videre i rettssystemet. Vi viser dermed at Forskerforbundet er en fagforening som støtter medlemmene, sier Lem.

- Alene mot Goliat
– Universitetet har engasjert tre advokatfirmaer i saken min, og når du står alene mot Goliat, er det ikke mulig å få likhet for loven uten økonomisk hjelp, sier Arnved Nedkvitne til Forskerforum.

– Jeg setter stor pris på at Forskerforbundet stiller opp, sier Nedkvitne, som har vært medlem i forbundet siden slutten av 90-tallet.

AV ANDREAS HØY KNUDSEN

EU nekter å dekke forskerutgifter

EU-kommisjonen krever tilbakebetalt millioner i støtte til norske instituttforskere. Sektoren frykter stans i EU-forskningen.

FOTO: LIN STENSERUD

– Uten friske penger har Norge liten sjanse til å hente hjem den norske EU-kontingenten, mener Lars Holden.

De uavhengige forskningsinstituttene Nofima, Sintef, Transportøkonomisk institutt og Norsk Regnesentral er i ferd med å bli overkjørt av EU-kommisjonen, som krever tilbakebetalt flere titalls millioner kroner, som tidligere er utbetalt fra EUs sjette rammeprogram.

– EU-kommisjonen nekter å dekke det de kaller dissemination, som er utgifter til forskernes nettverksbygging, faglige presentasjoner for oppdragsgivere og politikere, søknadsskriving og profilering, forteller Lars Holden. Han er styreleder i Forskningsinstituttene fellesarena (FFA), som organiserer nærmere 50 frittstående forskningsinstitutter med 6000 ansatte i Norge.

Ulike revisorer – ulike regler
Problemene med EU-bidragene til norske institutter begynte i 2007, da Sintef ble revidert av EU-kommisjonen og fikk varsel om mulige tilbakebetalingskrav på over 30 millioner kroner. Revisorene kom fra en annen av EUs kommis-særer enn kommissæren for forskning og vitenskap som på forhånd hadde godkjent Sintefs budsjett for prosjektene.

– Vi føler at regelverket endrer seg underveis,

FOTO: ANDREAS HØY KNUDSEN

– Vi må holde mest mulig trykk på arbeidsvilkårene i instituttsektoren, sier Bjørn T. Berg i Forskerforbundet.

og at ulike revisorer i tillegg tolker regelverket forskjellig, sier Reidar Buvik i Sintefs konsernstab.

EUs revisorer konkluderer med at de norske forskningsinstituttene feilaktig har brukt *utfakturert* tid som grunnlag for kostnadene som EU har dekket, mens EU opererer med såkalt *tilgjengelig* tid. Dette har gitt forskjeller i beregningen av hvilke oppgaver forskerne skal få dekket inn under prosjektene. EU-kommisjonen bruker formuleringen «godkjente indirekte kostnader er kostnader til direkte nytte for dette EU-prosjektet» når de krever tilbake støtte fra Sintef, som på sin side hevder at alle oppgavene en forsker utfører, er del av en målrettet strategi for å utføre forskningen.

– Våre forskere har ikke alltid mulighet til å fakturere ut all sin tilgjengelige tid. De må utføre andre plikter som ikke er direkte betalt, slik som møter med oppdragsgivere og politikere, eller interne prosjektplanleggingsmøter, oppgir Buvik.

Rammes av flat struktur
Ifølge Buvik har EU-kommisjonen gitt beskjed om at Sintef skal bruke sine normale regnskaps-

prinsipper og kan bruke en fullkostmodell med virkelige indirekte kostnader. Han viser til at Sintef har gått over til å bruke EU-kommisjonens definisjon av produktiv tid, og at det er liten forskjell i total timepris mellom gammel og ny modell. Endringen består i at den direkte delen av timeprisene har gått ned, mens den indirekte har gått opp.

– Ute i Europa har forskningsinstituttene generelt større arbeidsdeling og flere sekretærer. Norge har en flatere struktur, hvor forskere gjør store deler av støttefunksjonene selv. Dette er blitt et problem med hensyn til EU-prosjektstøtten, konstaterer Lars Holden i FFA.

Kan stanse EU-prosjekter
Lars Holden frykter at den lave dekningsgraden til EU-prosjektstøtten, i tillegg til høy egenandel i utgangspunktet, vil gjøre det uinteressant for frittstående forskningsinstitutter å søke om EU-midler.

– Det er ikke lenger lønnsomt å ta EU-prosjekter når vi selv må dekke i snitt 7,5 prosent av administrasjonskostnadene, før EU dekker 75 prosent av det resterende, sier Holden. Han mener løsningen er å gi norske institutter samfinansiering gjennom et følgestøtte-program i Forskningsrådet.

– Får vi ikke friske penger som løper sammen med EU-finansieringen, har vi ingen sjanse til å hente hjem den norske EU-kontingenten. Vi vil heller ikke være aktive nok til å kunne delta i og utnytte mye av forskningen som utføres i EUs rammeprogrammer, sier Holden.

Statssekretær Kyrre Lekve i Kunnskapsdepartementet sier til Forskerforum at departementet er bekymret for resultatet av de pågående revisjonssakene fra EU-kommisjonen. Han ønsker imidlertid ikke å blande inn spørsmål om generelle rammebetingelser for instituttsektoren.

– Vi jobber generelt for en omforent kostnadsmodell og nedgang i kontroll- og detaljorienteringen fra EU, og ett av forslagene våre er å benytte nasjonale revisjoner for å avlaste EU-systemet, sier Lekve.

Press på forskerne
Det ytre presset mot instituttsektoren blir dirigert mot enkeltforskere, som har et faktureringskrav på mellom 1,1 og 1,7 millioner kroner på nakken hvert år, ifølge tall fra FFA.

Under en konferanse i regi av Forskerforbundet nylig kom det fram at instituttsektoren man-

gler oversikt over tidsbruk, overtid og øvrige arbeidsvilkår for ansatte. I tillegg mangler man empiri om rekrutteringssituasjonen, og det finnes ingen fagpolitisk forening som kan jobbe for forbedring av de ansattes vilkår.

– Vi ønsker en tydeligere politikk, og det er avgjørende at de ansatte involverer seg for å påvirke arbeidsvilkårene, sier Bjørn T. Berg, som er fagpolitisk leder i Forskerforbundet. Berg mener det er uholdbart at EU-kommisjonen ikke vil dekke de reelle kostnadene til instituttforskere som jobber på EU-prosjekter.

– Dette handler om instituttene evne til å konkurrere internasjonalt, og timetallet for en fulltids forskerstilling er opplagt et spørsmål hvor de ansatte må tas med på råd, sier Berg.

Han mener fagforeningsarbeid i instituttsektoren i stor grad handler om videreutvikling og oppdatering av kompetanse.

– Dersom instituttforskerne ikke får ruste seg kompetansemessig, og instituttene går mot å ligne rene konsultantselskaper, vil de tape seg i forhold til de store forskningsoppgavene i samfunnet, sier Berg. Forskerforbundet har i dag godt over 2500 medlemmer spredt på 55 institutter.

AV ANDREAS HØY KNUDSEN

EU-finansiering av instituttsektoren

- En rekke frittstående forskningsinstitutter har fått krav fra EU-kommisjonen om å betale tilbake deler av støtten de mottok fra EUs sjette rammeprogram.
- EU nekter å dekke utgifter til forskernes arbeid med blant annet politikerkontakt, nettverksbygging, markedsføring og profilering. Ifølge Forskningsinstituttene fellesarena (FFA) utgjør dette 7,5 prosent av prosjektkostnadene. Instituttene har en driftsmargin på ca. 1,5 prosent i 2009.
- De største kravene gjelder Sintef (opp til 34 millioner kroner) og Nofima (20 millioner kroner).

Alt på ett sted

Nettsiden Avhandlinger.no vil gjøre det enklere både å finne og få trykt enkeltteksemplarer av doktoravhandlinger.

– Ennå er det meste på planleggingsstadiet, sier utviklingssjef Vemund Barstad Bermingrud i studentbokhandelen Akademika. Men går det som han håper, blir nettsiden Avhandlinger.no ganske snart et samlested for alt som har med norske doktoravhandlinger å gjøre.

– Doktorgradsforskningen når ikke alltid helt ut. Både Akademika og forlaget Unipub får henvendelser fra for eksempel biblioteker som leter etter avhandlinger. Hvor mange trykte eksemplarer som finnes av de enkelte avhandlingene, er jo opp til institusjonen. Når det er tomt der, er det ikke uvanlig at doktorander bruker egne penger til å trykke opp avhandlingen sin for å formidle den videre, sier Bermingrud.

På denne siden skal man kunne få en oversikt over alt av disputaser, finne fram til digitale utgaver av avhandlingene, for deretter å bestille en trykt utgave eller kanskje til og med en e-bokversjon. Det skal også bli mulig for doktorander å opprette profiler med informasjon om dem selv, og Avhandlinger.no vil også kunne brukes som en plattform for utenlandske forlag for å få informasjon om nyere norsk forskning. Store planer, med andre ord.

Bygger på andre baser

I dag publiseres stadig flere avhandlinger som fritt tilgjengelige pdf-filer i baser som DUO (UiO), BORA (UiB), DIVA (NTNU) og Munin (UiT). Det er disse basene den nye nettjenesten skal bygges på.

– Vi skal ikke være en konkurrent til disse basene og har ingen ønsker om å drive med dobbeltpublisering, understreker Bermingrud.

BORA i Bergen har i dag i underkant av fire hundre doktoravhandlinger i fulltekstversjon. I Munin-basen i Tromsø ligger det 122 avhandling, i DUO i Oslo vel 354. Dette tallet vil nok øke kraftig i årene framover, tror Stine Marie Barsjø, hovedbibliotekar ved Universitetet i Oslo.

– Det er mulig å krysse av for at man også ønsker å bli publisert i DUO på det bestillings-skjemaet doktoranden sender Unipub for å bestille trykking av avhandlingen.

Det er imidlertid fortsatt en del runder som skal gås med hensyn til opphavsrett og hvem som skal ha eierskap til de ulike tjenestene. Heller ikke alle roper umiddelbart hurra for fulltekstpublisering som sådan.

– Enkelte fag kan nok se det som litt skummelt at en doktoravhandling skal bli så åpent

FOTO: MARTIN TOFT, UNIFORM

– Det er ganske nytt at vi har begynt å legge ut doktoravhandlinger, sier Stine Marie Barsjø ved UiO.

tilgjengelig, særlig hvis doktoranden har tenkt å jobbe videre med stoffet, sier Stine Marie Barsjø.

Varierende behov

– Det er hele tiden et motsetningsforhold mellom ønsket om å publisere internasjonalt og ønsket om å gjøre forskning tilgjengelig, og det må vi være varsomme med. Vi tror vel at vi vil ha noen avtaler som gjelder trykking på forespørsel, andre kommer ikke til å ønske å gjøre det fordi de venter på en forlagsavtale, sier Bermingrud.

Men om man ønsker det, skal man altså ikke være nødt til å vente på en forlagsavtale for å bli inkludert i litteratursøk.

– Etter hvert ser vi for oss at folk som søker på et emne hos oss i Akademika, skal kunne få fram både bøker om emnet og publikasjoner med åpen tilgang, eller andre typer forskning, forteller Bermingrud.

AV SIRI LINDSTAD

Oppblomstring av kvinnenettverk

Kvinner i mannsdominerte fag danner egne nettverk for å stå sterkere. 15 nettverk har fått økonomisk støtte av Kif-komiteen.

– Responsen på utlysningen var over all forventning. Vi var jo litt usikre på om kvinnenettverk var tingen, sier Linda Rustad. Hun er seniorrådgiver for Komité for integreringstiltak – kvinner i forskning (Kif-komiteen). I fjor utlyste Kif-komiteen støtte til etablering og gjenoppliving av kvinnenettverk innenfor mannsdominerte fagområder og profesjonsutdanningene. 15 nettverk fikk støtte.

Kvinnelige forskere melder om at de synes det er vanskelig å bli inkludert i nettverk. Forskning viser at slike nettverk er viktige for å publisere og for å skaffe økonomiske midler og andre ressurser for å lykkes i en forskerkarriere.

– For gutta er nettverksbygging noe som bare skjer, i mer uformelle sammenhenger, forteller Rustad.

Skal være meritterende

Foreløpig har de fleste bare rukket å konsolidere seg og tenke over hva de vil gjøre videre framover.

– Det å knytte kontakter har tydeligvis vært viktig. Mange av disse fagene er ekstremt mannsdominerte, så det å møte kvinner ved et annet universitet har virket motiverende for deres daglige arbeid. En del har reist sammen på konferanser, diskutert fag og videre samarbeid. Andre har brukt tid på å lære mer om kjønnete strukturer i akademien og å øke bevisstheten om egen forskerkarriere.

Rustad peker på at mange av kvinnene bak nettverkene, spesielt stipendiater, er veldig vare for at de mannlige kollegaene skal kjenne seg utenfor.

– Konkurransen i akademien er så hard. Og mennene begynner nå å bli engstelige etter hvert som kvinnene får større kompetanse og kanskje blir mer ærgjerrige på sin egen karrieres vegne. Derfor er kvinnene opptatt av å inkludere mennene i denne praten. Men som kvinnene selv sier: Akkurat nå trenger vi dette rommet for å kunne snakke sammen.

Og vil man ikke være en del av et kvinnenettverk, skal man heller ikke behøve å være det, understreker Rustad.

– Mer hokus pokus enn som så er det ikke. Ikke kan et slikt nettverk løse alle utfordringer heller. Men de kvinnene som har søkt, melder altså tilbake at de har hatt stort utbytte av det.

Kif-komiteen var opptatt av at nettverkene som fikk støtte, skulle være meritterende på et eller annet vis.

– Hvordan må de jo selv finne ut av. Poenget er å bruke nettverket aktivt. Jeg har selv vært med i et som munnet ut i en antologi, sier Rustad.

– Responsen fra kvinner som ville danne nettverk, var overveldende, sier Linda Rustad i Kif-komiteen.

Flest menn på filosofi
Rekruttering av flere kvinner til faget står også på agendaen til mange av nettverkene, som for eksempel Bergensnettverket for kvinner i filosofi. Nettverket ble stiftet i november da mer enn 30 kvinner møtte opp. Alle hadde tilknytning til filosofimiljøet i Bergen, som nåværende eller tidligere stipendiater eller masterstudenter, og som faste eller midlertidig ansatte ved universitetet.

– Vi kjenner oss som en minoritet og ønsket oss derfor et eget diskusjonsforum. Kontakten med våre mannlige kollegaer er absolutt god. Men vi skulle gjerne ha vært flere kvinner, sier stipendiat Mette Kristine Hansen i Bergensnettverket.

I dag utgjør kvinnene 13,3 prosent av de ansatte på fagstudiet i filosofi i Bergen. Men hvorfor akkurat dette humanistiske faget er så mannsdominert, har Hansen ingen enkle svar på.

– Det finnes nok en del usynlige barrierer og fordommer, her som overalt ellers. En med lys

– Nettverkets styrke er medlemmene selv og at vi vet om hverandre, sier Ragnhild Rensaa i Moment.

stemme blir gjerne vanskeligere hørt i diskusjonene. Dessuten kan det være at mange kvinner er mer praktisk orienterte når det gjelder jobbmuligheter. Sist, men ikke minst ses filosofi gjerne på som fagenes fag, som opprinnelsen til alle andre fag. Dermed ligger det en form for prestisje i faget som kanskje kan virke skremmende.

Nettverket arrangerer semestervise seminarrekker der kvinnelige studenter og forskere holder innlegg. Mannlige kollegaer er hjertelig velkomne som tilhørere og deltakere i diskusjonene, men ikke som innledere.

– Jeg tror ikke nødvendigvis at kvinner angriper problemstillinger på en helt annen måte enn hva menn gjør. Men problemstillingene i seg selv vil kanskje ha vært litt annerledes. Og så hadde det vært heldig for faget om det i større grad kunne gjenspeile befolkningen, sier Hansen.

Egne problemstillinger i nord
Også kvinnenettverket Moment er opptatt av rekruttering. Det favner kvinnelige teknologer

nord i Norge, Sverige og Finland. Etter hvert håper de å få med kvinnelige kollegaer også fra Nordvest-Russland.

– Problemstillingen er en litt annen her i nordområdene, hvor det ikke bare er å begynne å jobbe i nabobygningen hvis man ikke trives der man er. Det kan være 50 mil til neste aktuelle arbeidsplass. Derfor behøves et nettverk som handler både om kjønn, geografi og fag, sier prosjektleder Ragnhild Johanne Rensaa. Til daglig er hun førsteamanuensis i matematikk ved Høgskolen i Narvik.

Moment ser det som viktig å bidra til å øke antall kvinnelige ledere i teknologitunge miljøer blant annet gjennom et egenutviklet mentorprogram.

– Kvinner innenfor teknologi og realfag er etterspurt til alle slags råd, komiteer og utvalg for å sikre en bra kjønnsbalanse, så da blir nettverksarbeid lett nedprioritert. Men det viktige er at man blir oppmerksomme på hverandre og kan møtes når man ønsker det, sier Rensaa.

Trenger videre støtte

Fjorårets tildelinger var en engangsstøtte. Flere av nettverkene har nå fått midler fra egen institusjon. Men ikke alle institusjonene er villige til å bidra til videre finansiering, noe Linda Rustad frykter kan hindre utviklingen av nettverkene.

– Dette er små penger som gir god effekt. Nå må institusjonene vise at de støtter disse damene, er hennes oppfordring.

AV SIRI LINDSTAD

Faktatittel

- Forskning viser at kvinnelige forskere i mindre grad enn menn er integrert i de formelle og uformelle nettverkene.
- Komité for integreringstiltak – kvinner i forskning (Kif-komiteen) lyste i fjor ut støtte til kvinnenettverk innenfor mannsdominerte fagområder og profesjonsutdanningene.
- Det kom inn 58 søknader på til sammen 3,5 millioner kroner.
- 15 ulike nettverk fikk mellom 20 000 og 50 000 kroner hver i støtte.

– Manglar personalpolitikk

– Det blir forventet at ein museumsjobb skal vere eit kall, seier tillitsvald ved Helgeland Museum.

– Ved Helgeland museum er personalpolitikk heilt fråverande. Etter at 17 avdelingar vart slått saman til eitt museum for seks år sidan, har vi strevd med å få ein personalavtale. Men direktøren vår prioriterer andre ting enn lønns- og personalpolitikk, seier Rune Tinbod-Hovde, tillitsvald i Forskerforbundet ved Helgeland Museum.

Han fortel at museumsdirektøren har fått fleire brev om saka, men det kjem aldri noko svar.

– Det er ganske frustrerende. Vi har også skrive til styret og etterlyst større framdrift i arbeidet med personalpolitikken, men ingenting har skjedd. Det blir tydelegvis forventet at museumsjobben er eit kall. Lønn er ikkje så viktig.

Tinbod-Hovde meiner det er på tide å fokusere meir på lønns- og arbeidsvilkår for museums-tilsette etter gjennomføringa av museums-reforma.

– I museumsmeldinga heiter det at musea skal bli profesjonelle faginstitusjonar på alle nivå. Men når det gjeld lønns- og personalpolitikk, er musea langt frå profesjonelle. Mange nyttilsette har vitskapleg kompetanse, men dei får ikkje høve til å forske, seier Tinbod-Hovde til Forskerforum.

– Burde gjort meir

Men direktøren ved Helgeland Museum er ikkje einig i at personalpolitikken ved museet er fråverande.

– Når det gjeld lønn, har eg ikkje sett dokumentasjon på at vi ligg under det som er vanleg i sektoren. Vi har også laga eit foreløpig utkast til personalhandbok, men forslaget var ikkje bra nok for organisasjonane, seier direktør Hans Pedersen ved Helgeland museum.

Han vedgår likevel at leiinga burde ha gjort meir med å få til personalavtalar.

– I oppbyggingsfasen har det vore stort press på svært mange oppgåver, og det er mange ting som enno ikkje er på plass, seier han.

Og det er ikkje berre tillitsvald ved Helgeland Museum som strever med å få orden på personalpolitikken. Ved Salten museum, eit stort museum med 19 anlegg fordelt på 9 kommunar, har dei det same problemet.

– Vi slit med å få til ein felles personal- og lønnspolitikk. Dette burde vore på plass for fleire år sidan. Det er spesielt viktig for ein så stor organisasjon at det finst felles kjørereglar i ein arbeidssituasjon, uttaler Janne Berntsen, tillitsvald i Forskerforbundet ved Salten museum.

– Lønns- og arbeidsvilkår blir ikkje prioritert i musea, meiner Rune Tinbod-Hovde.

Lengre avstand til leiaren

Leiaren i Forskerforbundet ved museer og kulturminnevern (FMK) seier at det enno er mykje å ta tak i når det gjeld personalpolitikk og lønn etter gjennomføringa av museumsreforma.

– Likevel har det blitt betre, og svært mange har i dag arbeidskontraktar på plass. Men fusjonerte museum krev profesjonalisering av personalpolitikken, og det kan ta tid å etablere felles rutinar, seier Katja Nicolaysen i FMK.

– I store einingar er det lengre avstand opp til leiinga, og då er det mange som kjenner på at dei ikkje når gjennom. I små museum var det ofte nær kontakt mellom leiar og tilsette, men det hadde også ein del ulemper. Mange mangla arbeidskontrakt, og det kunne vere stor skilnad på lønna til leiaren og tilsette, sjølv om dei hadde ganske lik kompetanse, seier ho.

Også generalsekretær Tron Wigeland Nilsen i Museumsforbundet meiner lønns- og personalforvaltninga i musea er blitt betre.

– Inntrykket mitt er at musea generelt er meir profesjonaliserte på dette området. Det kunne bli ein del venstrehandsarbeid i små institusjonar. Men i store einingar kan ein ikkje lenger drive med venstrehandsarbeid når det gjeld personalforvaltning, seier Wigeland Nilsen.

AV JOHANNE LANDSVERK

Hard kamp om økonomene

■ Den sterke veksten i antallet læresteder som tilbyr master i økonomi og administrasjon, er blitt til en gullgrube for akademias økonomer. Konkurransen om arbeidskraften er stor, spesielt innen finans, regnskap og revisjon. Noen økonomer er blitt tilbudt så mye som 200 000 i lønnsøkning for å bytte jobb, skriver Dagens Næringsliv. – Vi har måttet trå til med kraftige mottilbud for å beholde de mest attraktive, bekrefter administrerende direktør ved Norges Handelshøyskole, Ragnar Fagereng, overfor avisen.

Flest akademikere er fagorganisert

■ Jo lengre utdanning du har, jo større er sjansen for at du er fagorganisert: Ifølge en ny Fafo-rapport er nesten 90 prosent av ansatte i akademiker- og høyskoleyrker organiserte. Videre er 80 prosent av offentlig ansatte fagorganiserte, mot bare 38 prosent i privat sektor. Det skriver LO-nettstedet Fri-fagbevegelse.no, som har tallene fra en Fafo-rapport om fagorganisering og tariffavtaler.

Administrasjonen full av vikarer

■ Det er ikke bare forskere som jobber på midlertidige kontrakter. 21,9 prosent av de administrative ansatte ved Universitetet i Oslo (UiO) har ikke fast jobb, skriver Dagens Næringsliv. Hovedtillitsvalgt i Norsk Tjenestemannslag ved UiO Sten Morten Henningsmoen forteller til avisen at dette skaper mye «uggen stemning». Universitetsdirektør Gunn-Elin Aa. Bjørneboe har imidlertid ikke inntrykk av at storforbruket av midlertidige stillinger skaper dårlig arbeidsmiljø.

Anbefaler Oslofjord-fusjon

■ Høgskolene i Buskerud, Vestfold og Østfold bør fusjonere. Det mener flertallet i en gruppe som er nedsatt av de tre høyskolestyrene. Prosjektgruppen har jobbet med utredningen i et drøyt halvår, og konklusjonen bygger på flere delutredninger. – Vi trenger i alle fall fire doktorgrader for å kunne bli universitet, så en fusjon er en forutsetning om dette skal bli en realitet, sier rektor Kristin Ørmen Johnsen ved Høgskolen i Buskerud til NRK. Dermed rører hun et av de sentrale motivene for å slå sammen høgskolene rundt Oslofjorden.

Dobbelt samarbeid i nord

■ Universitetet i Tromsø (UiT) og høgskolene i Harstad og Finnmark (bildet) har gått sammen om en kampanje for å tiltrekke kompetente søringer. – Vi vet at den mest effektive måten å skaffe kompetanse til landsdelen på er å utdanne den lokalt, uttaler UiT-rektor Jarle Aarbakke i en pressemelding. Samtidig melder UiT via sine nettsider at universitetsstyret sammen med styrene ved de to nevnte høgskolene har gjennomført sitt første felles styremøte med fusjon på sakslisten.

Nedkvitne med ny advokat

■ Med økonomisk støtte fra Forskerforbundet anker den oppsagte historieprofessoren Arnved Nedkvitne (bildet) dommen fra Oslo tingrett. Dommen slo fast at Universitetet i Oslo hadde lov til å sparke Nedkvitne. I Borgarting lagmannsrett vil Nedkvitne og hans nye advokat Vidar Strømme fra advokatfirmaet Schjødt argumentere for at yttringsfrihet og akademisk frihet bør stå sentralt i den rettslige vurderingen. Ifølge Uniforum kommer saken trolig opp i løpet av høsten.

Upopulær flytteprosess

■ Tidligere i år kunngjorde kulturminister Anniken Huitfeldt (bildet) at makten i Bibliotek-Norge skal samles i én institusjon: Nasjonalbiblioteket. Dette innebærer at de statlige bibliotekoppgavene flyttes vekk fra Statens senter for arkiv, bibliotek og museum (ABM-utvikling). Både planene og departementets lukkede prosess har skapt stor misnøye i bibliotekmiljøet. 17. februar kunngjorde dessuten styret i ABM-utvikling at de fratrer, ettersom de anser at flyttingen endrer senterets mandat og oppgaver, og dermed bakgrunnen for oppnevning av styret. Ifølge Norsk bibliotekforening vil Kulturdepartementet fullføre flyttingen innen 1. juli.

Holbergprisen til «håpets historiker»

■ Holbergprisen for 2010 tildeles historikeren Natalie Zemon Davies, melder Kunnskapsdepartementet i en pressemelding. Davis underviser i dag ved University of Toronto i Canada og er professor emerita ved Princeton University i USA. – Hennes originale bruk av kilder og åpenhet for å integrere perspektiver fra andre fag i sin egen historieforskning gjør henne til en verdig vinner av Holbergprisen, uttaler forsknings- og høyere utdanningsminister Tora Aasland.

Rekordnedgang i doktorgrader

■ 2009 ble et gedigent nedgangsr for doktorgradsdisputaser ved NTNU. Ifølge tall fra Nifu Step ble det gjennomført hele 17,5 prosent færre disputaser i 2009 enn året før. – Vi hadde ventet en nedgang, men er forbauset over at den er så kraftig, sier prorektor for forskning Kari Melby til Universitetsavisa. Nedgangen ved NTNU er størst i landet, og nå varsles omfattende tiltak.

2009

Mer museum på nett

■ Etter årets milliondryss fra Statens senter for arkiv, bibliotek og museum (ABM-utvikling) skal museene bli mer tilgjengelige. Nær en tredjedel av tildelingene går nemlig til digitalisering og tilgjengeliggjøring av arkiver, biblioteker og museer på nett. – Gjennom prosjektmidlene skal ABM-utvikling bidra til å gi publikum en enklere og bedre tilgang til den rike kulturarven i arkiver, biblioteker og museer. Dette er nasjonens kunnskapskilder, og målet er at mest mulig skal bli tilgjengelig på nettet, sier ABM-direktør Stein Slingstad i en pressemelding.

Tidenes største evaluering

■ De to neste årene skal norske forskningsmiljøer innenfor biologi, medisin og helsefag gjennom den mest omfattende fagevalueringen i Forskningsrådets historie. Evalueringen vil omfatte både universiteter, forskningsinstitutter, helseforetak med universitetsfunksjon og høyskoler, melder Forskningsrådet. Internasjonale fageksperter skal kartlegge og vurdere blant annet vitenskapelig kvalitet og relevans, strategi og forskningsledelse, rekruttering og samarbeid. I 2011 munner arbeidet ut i en tilstandsrapport med konkrete anbefalinger både til miljøene, Forskningsrådet og forvaltningen.

Kravstore jusstudenter

■ Høsten 2009 sto jusstudentene bak 40,6 prosent av eksamenene med tilrettelegging ved Universitetet i Bergen. Det selv om de bare utgjør 14 prosent av studentmassen, skriver Studvest. Leder for Juridisk studentutvalg Ingvill Meinich hevder i avisen at studentene misbruker ordningen. De kommende juristene benytter seg også flittig av muligheten til å klage på eksamenskarakteren: I 2009 sto de 2000 jusstudentene for hele 816 klagesaker. 8 av 10 klager fikk ikke medhold.

Fra kvinnekamp til integreringskamp

■ Høsten 2009 godkjente styret ved Universitetet i Bergen et nytt likestillingsmandat, som i tillegg til kjønn omfatter både etnisitet, funksjonsevne og seksuell orientering. Men vil det nye mandatet svekke kampen for bedre kjønnsbalanse? – Det er ikke det samme å jobbe for å oppnå kjønnsbalanse, som å jobbe mot for eksempel diskriminering på grunn av religiøs tilhørighet. Faren er at alt sausesammen, og at en ikke klarer å følge kompetent opp, uttaler leder av Likestillingskomiteen Margareth Hagen til På Høyden.

Publiserte ingenting på fire år

■ I overkant av 20 prosent av de vitenskapelige ansatte ved Universitetet i Tromsø (UiT) publiserte ingenting i vitenskapelige tellende kanaler som tidsskrifter, serier og forlag i perioden 2005 til 2008. Det melder universitetet på sine nettsider. Samtidig viser statistikken at hver tiende av UiT-forskerne i samme periode oppnådde sju publikasjonspoeng eller mer. Det er over landsgjennomsnittet for breddeuniversitetene som ligger på 5,5 poeng.

Vergeløse mot maktmisbruk

Midlertidig ansatte er mest utsatte ved arbeidskonflikter.
Forskerforum har møtt noen som prøvde seg mot overmakten – og tapte.

TEKST: ANDREAS HØY KNUDSEN

– Jeg stakk hånda inn i et vepsebol da jeg kom med mild støtte til en fast ansatt som de andre så på som ei bråkekjerring. Etter kort tid måtte jeg ut, sier tidligere stipendiat Jørgen Lund. (Foto: Paul S. Amundsen)

– De som står lavest på rangstigen, kan sammenlignes med den som kommer sist inn i en togkupé. Man vil aldri være velkommen.

JØRGEN LUND, frittstående forsker, Bergen

Etter mediene å dømme har academia vært ridd av konflikter det siste året. Nedkvitne-saken har gått for fulle rettssaler, direktør og dekan ved Universitetet i Stavanger har kranglet åpent i avisene, mens den nye direktøren Olav Gunnar Ballo ved Rettsmedisinsk institutt ved UiO har kjørt seg fast i personkonflikter med fagansatte.

Tidligere stipendiat i kunsthistorie ved Universitetet i Bergen (UiB) Jørgen Lund er en forsker som havnet midt i en konflikt på arbeidsplassen. Da hadde han jobbet mange år som student, universitetslektor og stipendiat ved det som i dag heter Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier ved UiB.

– Brått fikk jeg beskjed om å forlate kontoret og levere fra meg nøklene, forteller Lund. Like før hadde han tonet flagg i prosedyrespørsmål i en ansettelsessak på instituttet der ledelsen skal ha skreddersydd en utlysningstekst uten diskusjon. Da sendte Lund et forsiktig felles e-brev til instituttet hvor han støttet en fast ansatt som hadde kommet med innsigelser.

– Jeg var i slutfasen av min doktoravhandling og jobbet 50 prosent som universitetslektor. Plutselig måtte jeg ut, uten at ledelsen spurte meg eller veilederen min hvordan jeg lå an med disputasen, forteller Lund. Han mener situasjonen er symptomatisk for et universitet hvor medarbeiderne forventes å være lojale og ikke protestere mot sterke fagansatte. I dag bruker Lund lesesalen på universitetsbiblioteket til å jobbe videre med forskningen fra doktoravhandlingen.

– Angstbitersk kultur

Lund avviser tidens dogme om at konflikter, mobbing og trakassering kan ordnes gjennom god ledelse.

– Det er overflatisk å tenke at «det er en ledelsesoppgave å tenke positivt». Slikt er avslørende for graden av nød og uegentlighet i et fagmiljø og kan snarere brukes som ledd i en maktkamp hvor andre medarbeidere ikke kan mukke uten å bli nei-siere selv, sier Lund. Han mener det ligger en komplementaritet mellom det de midlertidig ansatte gjør, og en stivnet, angstbitersk kultur blant de fast ansatte – en kultur som går igjen ved forskningsinstitusjoner.

– Universiteter og høyskoler er autoritære og hierarkiske systemer hvor de som står lavest på rangstigen, kan sammenlignes med den som kommer sist inn i en togkupé. Man vil aldri være velkommen, sier Lund. Han mener det finnes langt tydeligere eksempler enn han selv på hvordan systemet forsøker å spise sine egne barn.

– Fagmiljøene lar midlertidig ansatte på timebasis bygge opp nye kurser og skrive EU-søknader, for så å riste dem av seg og la neste generasjon håpefulle gjøre jobbene på time-lærertilønn inntil de igjen kippes ut, sier Lund. Han viser til problemene en midlertidig ansatt har med å få ordnet kontor, telefon, trykking av kompendier og andre administrative oppgaver når han skal begynne jobben sin.

– Du er bare en stipendiat, men faktum er at forskningsmiljøene preges av mangel på tillit,

– Jeg følte meg maktesløs og spurte meg om hele universitetsmiljøet mangler evnen til å se forskjellen på rett og galt.

BIRGITTE MOESGAARD HENRIKSEN, dr.odont., Oslo

slik at mennesker reagerer med å slikke oppover og sparke nedover, sier Lund.

Sexpress og trakassering

En sak som har rystet academia det siste året, er tidligere stipendiat Birgitte Moesgaard Henriksens anklager om sexpress og trakassering ved Det odontologiske fakultet ved Universitetet i Oslo. På tross av stor oppmerksomhet i avisene og klager til en rekke varslingstjenester og tilsyn opplever hun å stå fullstendig alene med sin historie.

– Universitetet mangler en instans som tar på alvor og behandler varsling om mobbing, trusler og trakassering blant ansatte og studenter, sier Henriksen. På 1990-tallet begynte hun et normalt forskerforløp med vit.ass.-stilling og senere stipendiatperiode. Ifølge Henriksen ble hun bakvasket og isolert fra fagmiljøet, slik at

hun ikke hadde annet valg enn å følge professorens ønsker og krav. Alle tilløp til protester skal ha blitt møtt med trusler om å bli sparket og få spolert karrieren.

– Jeg fikk klar beskjed fra instituttledelsen om at jeg sto nederst på rangstigen, og at jeg hadde å se opp til professorene og underordne meg dem.

Henriksen sier at hun fortrenget sexpress og maktmisbruk for å klare å gjennomføre doktoravhandlingen.

Nederst på rangstigen

– Da jeg gikk til en kollega som jeg hadde tillit til, og fortalte om seksuell utpressing fra veilederen, fikk jeg beskjed om at dette kommer jeg ingen vei med, sier Henriksen. En rekke nytteløse klager og varslinger i ettertid bekreftet at hun sto maktesløs overfor et mektig fagapparat ved universi-

tetet. Selv ikke helsetjenesten grep fatt i saken.

– Legen ble sur og ga meg fire uker sykemelding med beskjed om å rydde opp, forteller hun. Etter dette fikk hun kontorplass utenfor fakultetet. Henriksen forteller at utpressingen imidlertid fortsatte, og at hun hele tiden fikk høre at hun sto nederst på rangstigen og ville ryke ut hvis hun opponerte.

– Jeg varslet både lokalt og sentralt om sextrakassering og mobbing, men ingen tok affære. Jeg følte meg maktesløs og spurte meg om hele universitetsmiljøet mangler evnen til å se forskjellen på rett og galt, sier Henriksen.

I dag er hun erklært arbeidsufør med diagnosen posttraumatisk stresslidelse. Politiet etterforsker flere forhold mot personer i fagmiljøet.

– Jeg kjenner til flere som er blir utsatt for sextrakassering og grov etnisk diskriminering fra personer som fortsatt jobber på Det odontologiske fakultet. Professorene ser på stipendiatene sine som trofeer, og kvinnelige stipendiater kan føle seg som fritt vilt, hevder Henriksen. Hun mener universitetsledelsen sitter fullt informert og ikke foretar seg noe, og at dette viser at det ikke finnes noen rettssikkerhet for studenter og midlertidig ansatte i academia.

Avviser historien

Universitetsdirektør Gunn-Elin Aa. Bjørneboe ved UiO sier til Forskerforum at saken til Birgitte Moesgaard Henriksen er veldokumentert, og at det ikke har kommet fram forhold som gjør

Birgitte Moesgaard Henriksen etterlyser et organ som kan behandle varslinger om sexpress, mobbing og trakassering på universiteter og høyskoler. (Foto: Erik Norrud)

– I akademia ligger forholdene til rette for mobbing og trakassering, konstaterer samfunnspsykolog og mobbeforsker Ståle Einarsen. (Foto: Paul S. Amundsen)

at universitetet vil ta saken opp.

– Det er gjort grundige vurderinger som konkluderer med at det ikke er grunnlag for videre oppfølging internt ved UiO, sier Bjørneboe. Fordi saken er politianmeldt, vil hun ikke gå inn på hva slags vurderinger det er snakk om.

Tidligere dekan ved Det odontologiske fakultet Hans Haanæs, som har kjent Henriksen siden hun begynte på fakultetet, avviser også historien hennes.

– Jeg synes dette er trist for henne, men jeg har ikke inntrykk av at det var noe dårlig forhold mellom henne og veilederen, som blir beskyldt for trakassering, sier Haanæs, som mener det finnes tilfredsstillende kanaler for å håndtere anklager om mobbing og sextrakassering.

Forskere i særstilling
Professor Ståle Einarsen ved Institutt for samfunnspsykologi ved Universitetet i Bergen leder

– I et én-til-én veilederforhold bør arbeidsgiver absolutt sikre seg at veilederen vet hvor de etiske grensene går.

MORTEN KJERSTAD LARSEN, avdelingsleder, Arbeidstilsynet

Forskningsgruppen for arbeidsmiljø, ledelse og konflikt (FALK), som ligger på forskningsfronten internasjonalt innenfor mobbing og trakassering på arbeidsplassen. Han konstaterer at det finnes lite kunnskap om omfanget og alvorligheten av mobbing og trakassering på universiteter og høyskoler.

– En kartlegging ved Universitetet i Bergen i 1994 viste lav forekomst av mobbing, da 4 prosent oppga at de ble mobbet. Det lå klart under gjennomsnittet i arbeidslivet den gang, og konfliktene ved universitetet var heller ikke alvorligere enn ellers i arbeidslivet, sier Einarsen. Noen interne kartlegginger ved høyskoler og universiteter viser imidlertid opp mot 10–12 prosent. Dette er høyt i forhold til utviklingen av mobbing i norsk arbeidsliv som ifølge forskerne er halvert siden tidlig på 1990-tallet.

– Vi vet at det skjer mer mobbing og trakassering i miljøer hvor folk er lite samarbeidsorienterte, hvor det bare er én karrierevei oppover i et trangt system, og hvor folk blir værende lenge, sier Einarsen.

Ledelsen har sviktet

Til forskjell fra Jørgen Lund tror professor Einarsen at de pågående konfliktene i akademia skyldes sviktende ledelse.

– Jeg tror sterk personalledelse er viktigere på universitetet enn i andre organisasjoner, for universitetene har mer situasjonell sårbarhet, sier Einarsen. Med dette mener han personer som er utsatte på grunn av mye bruk av midlertidige stillinger, store kompetanse- og produksjonskrav, kamp om meget begrensede ressurser og anerkjennelse, og det faktum at ens selvilde og rykte i virksomheten er nært knyttet til hvor godt man lykkes i arbeidet.

– I organisasjoner med sterke og svake posisjoner skjer det lett ting som ikke skulle ha skjedd, og folk er også på vakt mot urettferdighet, sier Einarsen. Ifølge professoren er det avgjørende at arbeidsplassen og særlig ledelsen opptrer ansvarlig og ryddig når mobbing og trakassering finner sted. Dette kalles et *gjenopprettende* perspektiv i arbeidsmiljøarbeidet og handler om at ledelsen undersøker fakta i saken og konkluderer om det har skjedd brudd på arbeidsmiljøloven. I så tilfelle setter man inn tiltak for å gjenopprette en fullt forsvarlig arbeidssituasjon og forhindre videre overtramp og hevnaksjoner.

Kulturell forklaring

Ifølge Einarsen er de fleste norske organisasjoner lite utviklet på det gjenopprettende perspektivet, og universitetene og høyskolene er ikke noe unntak.

– Jeg tror det er en kulturell forklaring på at universitetene er så dårlige til å undersøke mobbesaker. Personalledelse har tradisjonelt stått svakt. De ansatte har stor frihet, men til

– Det blir mye brannslukking, og jeg skulle ønske universitetet kunne ha fokusert mer påforebyggende tiltak, sier hovedverneombud Mette Børing ved Universitetet i Oslo. (Foto: Scanpix)

– Det må være en enorm avmaktsfølelse når du endelig klarer å stå fram, og så blir saken henlagt.

METTE BØRING, hovedverneombud, Universitetet i Oslo

gjengjeld har ikke virksomheten stilt opp med beskyttelse om noe skulle skje, sier Einarsen. Han mener det er tradisjonell norsk kultur å tenke at konflikter egentlig ikke finnes, og hvis de gjør det, så er begge partene like gode.

– Man tenker at alt kan ordnes hvis bare folk hadde snakket sammen, eller man tenker at det skjer ikke hos oss, for her finnes det ikke makt, fortsetter Einarsen. Han viser til at folk som tar opp konflikter, ofte blir sett på som «vanskelige», samtidig som man prøver å skyve alt ned i linja.

– Hvis folk skal ordne opp selv, eller saken skal håndteres på lavest mulig ledernivå, blir det lett inhabilitet. Ansatte har imidlertid rett til å løfte konfliktene opp på et ledelsesnivå der man er sikker på at ledelsen er ansvarlig og nøytral, og der man vet at det er kompetanse på å håndtere saken, sier Einarsen.

Større tilsyn ved UiO

Ifølge Arbeidstilsynet er det lite sentrale myndigheter kan gjøre i enkeltsaker hvor sextrakassering og mobbing ikke kan bevises. Derfor er det opp til arbeidsgiveren å sørge for tilstrekkelige rutiner for varsling av hendelser og gjenoppretting av arbeidsmiljøet, slik at konflikter blir oppdaget og stanset på et tidlig tidspunkt.

Arbeidstilsynet gjennomfører for tiden et større tilsyn med arbeidsforhold og det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet ved Universitetet i Oslo. Tilsynet omfatter blant annet Det odontologiske og Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet.

– Jo lenger ned i systemet på et universitet du kommer, jo mer konkrete rutiner trenger du. I et én-til-én veilederforhold bør arbeidsgiver absolutt sikre seg at veilederen vet hvor de etiske grensene går for forholdet mellom det private og arbeidssituasjonen, sier avdelingsleder Morten Kjerstad Larsen ved Arbeidstilsynet i Oslo.

Hovedverneombud Mette Børing ved UiO har hjulpet Birgitte Moesgaard Henriksen med å varsle, og til Dagbladet sier Børing at hun kjenner til minst ti tilfeller av seksuell trakassering ved Det odontologiske fakultet. Sextrakassering er imidlertid nesten umulig å få bevist og avklart, ifølge Børing.

– Sextrakassering handler om påstand mot påstand. Det må være en enorm avmaktsfølelse når du endelig klarer å stå fram, og så blir saken henlagt, sier Børing. Hun viser til at mobbing og trakassering er et større problem enn sextrakassering på UiO. Universitetet hadde i en peri-

ode en varslingstelefon, og før den ble nedlagt, kom det inn fem anonyme varsler om generell trakassering.

– Universitetet er et miljø med spisse albuer. I dag flyr jeg rundt som verneombud og driver brannslukking i mobbesaker, men universitetet burde drive langt mer forebyggende arbeid mot mobbing og trakassering, sier Børing. ■

Er forskere mer utsatt for konflikter enn andre yrkesgrupper?

FOTO: UIO

ELISABETH STAKSRUD

Stipendiat ved Institutt for medier og kommunikasjon, UiO

– Nei, det er de ikke. Men det som skiller forskerne fra andre, er at essensen av forskning er å kritisere

hverandre. Samtidig mangler man opplæring i formen på faglige diskusjoner.

FOTO: UiB

TORGEIR SKORGEN

Dr.philos. og timelærer ved UiB

– Ja, fordi det er uklare grenser mellom faglige og personlige posisjoner. Universitetet er en føydal struktur hvor du er avhen-

gig av at noen hjelper deg til fotfeste, uansett faglig dyktighet og innsats.

FOTO: NOVA

KRISTINN HEGNA

Forsker II ved Nova

– Jeg kan ikke hevde at det er mer konflikter, men kanskje gjør høy konkurranse om de samme forskningsmidlene at konfliktene blir annerledes.

Det kan også være at legitim faglig uenighet gjøres personlig og nettopp blir til konflikter mellom individer.

BANGLADESH
Dødelig studentpolitikk

■ På under fem uker har fem studenter blitt drept i sammenstøt mellom ulike studentgrupper ved toppuniversitetene i Bangladesh. Det melder nyhetsbyrået AFP. Studentpolitikk har alltid vært viktig i Bangladesh, og alt som skjer på campus, kontrolleres av ulike politiske grupper. Bare for å kunne få et sted å bo er nye studenter nødt til å velge side. Ifølge AFP er det ikke uvanlig at de ledende kreftene innen studentpolitikken har sluttet med studiene og i stedet tjener penger på sin maktposisjon.

STORBRIANNIA
Får antiterrorpoliti på campus

■ I frykt for ekstremister har britiske myndigheter besluttet å plassere antiterrorpoliti ved flere av landets universiteter. Det er politiet i samarbeid med landets rektorer som har identifisert hvilke læresteder som befinner seg i risikozonen, opplyser universitetsminister David Lammy til avisen The Guardian. Problemstillingen har fått stor oppmerksomhet etter at University College London-studenten Umar Farouk Abdulmutallab forsøkte å sprengre et amerikansk fly i lufta 1. juledag i fjor.

SØR-AFRIKA
Lønnsomt fotball-VM

■ Sørafrikanske universiteter håper å tjene gode penger på sommerens VM i fotball. Ifølge Universityworldnews.com regner enkelte med å tjene så mye som 20 millioner norske kroner. Inntektene skal de hovedsakelig få inn gjennom utleie av påkostede studentleiligheter. Her skal både supportere, media og fotballspillerne selv bo. Flere universiteter har også investert i nye idrettsanlegg i anledning VM.

KINA
Forskere flest bor i Kina

■ Mellom 2002 og 2007 steg antallet forskere i u-landene med hele 56 prosent. I løpet av den samme perioden økte antallet forskere i i-land bare med 9 prosent. Det viser en ny studie fra Unesco Institute for Statistics. På verdensbasis har antallet forskere steget fra 5,8 millioner i 2002, til 7,1 millioner i 2007. Størst er økningen i Asia, og da særlig i Kina. Den store økningen har ført til at Kina i dag huser hver femte forsker i verden.

AUSTRALIA
Mister fribillett til opphold

■ Minst 20 000 utenlandske studenter i Australia får likevel ikke den permanente oppholdstillatelsen de hadde regnet med. Regjeringen vil nemlig bryte den nåværende koblingen mellom visse yrkesutdannelse og oppholdstillatelse. Avgjørelsen innebærer store endringer i det som har utviklet seg til en lukrativ utdannings- og migrasjonsindustri, skriver The Australian. Kokke-, frisør- og hotellfag er blant studiene som rammes. Årsaken er blant annet at behovet for disse yrkene har avtatt.

USA
Tjener på å dele

■ Nordamerikanske akademikere er langt mer villige til å dele informasjon og artikler på nettet enn sine europeiske kolleger. Og nettopp derfor fortsetter de å dominere den spanske universitetsrangeringen Webometrics, skriver Universityworldnews.com. Webometrics har kommet to ganger årlig siden 2004 og rangerer institusjonene etter deres nærvær på nettet. USA gjør det bra i de fleste universitetsrangeringer, men altså spesielt bra i denne. I årets første måling kan landet skryte av å ha 33 universiteter blant de 34 beste.

EU
Mangler risikokapital

■ Europa produserer flere forskningsartikler enn USA og Japan, og bør derfor kunne bli verdensledende innen kommersialisering av innovasjoner. Det mener EUs nye kommissær for forskning, innovasjon og vitenskap Máire Geoghegan-Quinn ifølge Euractiv.com. For å nå dit er det imidlertid behov for mer risikokapital, uttalte Geoghegan-Quinn da hun brifet journalister på sin første arbeidsdag.

USA
Blir i landet etter endt grad

■ Mer enn ni av ti kinesere som tok doktorgraden i USA i 2002, var fremdeles i landet fem år senere. Tilsvarende tall for indere og russere er henholdsvis 81 og 77 prosent. Av det totale antallet utenlandske doktorander var det 62 prosent som fremdeles oppholdt seg i USA fem år etter disputasen i 2002. Tallene stammer fra en undersøkelse publisert i The National Science Foundation's Science and Engineering Indicators 2010.

NIGERIA
Vil overvåke egne studenter

■ Ikke lenge etter at den nigerianske studenten Umar Farouk Abdulmutallab forsøkte å sprengre et fly i USA, går landets ungdomsminister inn for å overvåke nigerianere som studerer i utlandet. Det skal være snakk om både oppfølging av studentenes sosiale og religiøse aktiviteter, og å tilby dem veiledning, skriver Universityworldnews.com. Forslaget møter imidlertid sterk kritikk fra både studenter og universitetslærere som mener det strider mot grunnleggende friheter.

SVERIGE
Innrømmer kjønnsdiskriminering

■ Psykologiprogrammet ved Lunds universitet ønsket en bedre kjønnsbalanse blant studentene. Derfor ble tre mannlige søkere valgt framfor 24 kvinnelige søkere med identisk karakterpoengsum, skriver Dagens Medicin. Kvinnene slo seg ikke til ro med dette, og bestemte seg for å gå til sak. Nå har universitetet inngått et forlik med de 24 kvinnene, som får 35 000 svenske kroner hver i erstatning.

DANMARK
Slutt for Sander etter åtte år

■ I åtte år har Helge Sander (bildet) vært vitenskapsminister i Danmark, men nå er det slutt. Etter en omrokering i ministerpostene i februar ble Sander erstattet av den konservative Charlotte Sahl-Madsen, direktør for Danfoss Universe. Sander har vært omstridt blant både forskere og studenter, men med sine åtte år ble han en av de lengstsittende ministre i Danmark noensinne.

USA
Dårlig psykisk arbeidsmiljø for forskere

■ Mange sider ved academia gjør det vanskelig å identifisere psykisk syke forskere og tilby dem hjelp. I tillegg kan kravene til merittering, en ofte begrenset kontakt med omverdenen og interne intriger lede til et usunt arbeidsmiljø. Problemstillingen er høyaktuell etter at en biologiprofessor skjøt og drepte tre av sine kolleger i februar, og er viet mye plass i en artikkel i The Chronicle of Higher Education.

HAN MEINER IKKJE Å VERE SLEM. HAN VIL BERRE HA SVAR PÅ DEI STORE SPØRSMÅLA.

MENNESKEDYRET

HARALD EIA¹ I SAMTALE MED PER ANDERS TODAL
FOTO: ERIK NORRUD

Det kjennest som om serien «Hjernevask»² har gått på fjernsynet i årevis. Men da Harald Eia kjem bustete og sliten frå redigeringsrommet og møter meg i NRK-kantina, har berre første episode blitt send. Debatten har derimot gått i trekvart år. Underholdande vitskapsfjernsyn er ikkje noko nytt. Men når det er frekt, politisk og polemisk i tillegg, er dagsordenen din.

For Eia sjølv er «Hjernevask» ein etappe på ei lang dannelsesreise, med mange blindveggar og vonbrot undervegs. Første feilskjær var å studere matematikk og data.

– Eg trudde ikkje det spelte så stor rolle kva ein studerte på universitetet. Der skulle ein jo diskutere filosofi, litteratur og store spørsmål på fritida. Men på matematikk var ingen interessert i litteratur. Dei hadde ein Donaldist-klubb. Og det var nesten ingen damer der.

Så Eia byrja på filosofi, der spørsmåla var større og damene fleire.

– Men filosofi svarte jo ikkje på kva som var meininga med livet og slikt, det er meir eit teknisk fag. Så oppdaga eg sosiologen Pierre Bourdieu, og da tenkte eg: Dette er *spot on*: Korleis heng smaken til folk saman med den sosiale bakgrunnen deira? Slikt lurte eg på. Filosofien lét som om han snakka om universelle ting, men utelét det sosiale elementet. Slik vart sosiologien for meg ein mistankens vitskap – «du trur at du snakkar frå ein fri ståstad, men det gjer du ikkje». Det appellerte sterkt til meg.

Den akademiske karrieren til Eia vart likevel kort. Han dreiv det ikkje lenger enn til å bli forskingsassistent, så kom fjernsynet og tok han.

– Når byrja du å kjenne deg snytt fordi du hadde fått for lite biologikunnskap?

– Heh. Det der var ein del av lanseringa av «Hjernevask», for å lage ei personleg historie kring serien. Eg er ikkje sur på sosiologien i det heile. Men eg byrja å lese om ein del biologiske ting på eiga hand etter at eg hadde slutta på universitetet. Ein del av kunnskapen fekk eg nærast sjøkk av. Men tvillingstudiar og slikt var ikkje god tone blant sosiologar. Og eg tenkte: Kvifor var dette halde utanfor? Eg synest at eg burde fått vite litt om dette på sosiologi. Eg ville nok avvist det, men eg burde i det minste fått høyre om det.

1 Harald Eia er 44 år gammal, og arbeider som komikar og programskapar. Han har hovudfag i sosiologi frå UiO. Hovudfagsoppgåva bar tittelen *Lidende ledere og kompetente kalkulatører – næringslivsfolks symbolske kamper*.

2 «Hjernevask» er ein tv-serie i sju delar, og drøftar spørsmålet om mennesket er mest prega av arv eller miljø. Første episode, «Likestillingsparadokset», vart send 1. mars.

– Namnet sosiologi røpar vel at det er samfunn og ikkje biologi det handlar om.

– Ja da. Men eg byrja ikkje på sosiologi fordi eg var nyfiken på korleis *sosiologane* forklarte verda. Eg ville ha gode svar på spørsmåla mine. Sosiologifaget taper ikkje på å bruke fleire perspektiv.

– Har respekten din for autoriteten til universitetet falle med åra, eller har du aldri hatt slikt?

– Eg har ikkje noko mot autoritetar i seg sjølv. Det var mange forelesarar eg likte og respekterte på sosiologi. Men eg skulle ønskt at vi studentane hadde vore meir kritiske, at vi til dømes kunne sett av ein månad til å prøve å vise at ein professor tok heilt feil.

– Du har ein undergravar i deg. Da du og Tufte Johansen kom med «Lillelørdag», var det første gongen eg såg verkeleg nihilisme i norsk humor: ingen moral, ingen reglar.

– Det var slik vi tenkte, vi skulle ikkje stå til rette for nokon. Eg hadde lese Habermas³ om korleis ulike sfærar blir autonome. Eg ønskte at komedien òg skulle vere ein autonom sfære. Vi skulle berre lyde komediens gud, ikkje følge den

gode smak. Vi hengde ein lapp over skrivebordet: «Intet menneskelig er oss fremmed». Men du kan ikkje eigentleg vere nihilist som komikar, for publikum er ganske moralsk.

Som Askeladd-figuren i «Hjernevask» gjer Eia seg meir naiv enn han er. Det plagar han ikkje.

– Eg er ikkje redd for å verke dum. Men i starten skapte det problem at eg tykte det var uærleg å ikkje protestere når eg var usamd med intervjuobjekta. Eg syntest ikkje eg behandla dei som medmenneske om eg ikkje sa frå. Men det vart ikkje bra intervju av å krangle med intervjuobjekta.

– «Hjernevask» har gjort deg til leiestjerne for ein høgrepopulistisk kulturkamp. Er det ubehageleg?

– Veldig. Og «guilt by association»-prinsippet er sterkt: Det kan brukast mot deg at den og den har støtta deg. Men vi prøver heile tida å halde oss til argumenta når folk vil slå oss i hartkorn med mørkeblå krefter. Eg gidd ikkje å vere ein av desse evig kontrære som heile tida skal kjempe mot politisk korrektheit. For meg er det ein smak av pønk over dette: Vi går inn og seier ein masse ting og forsvinn igjen, så kan folk lure på kva det var som skjedde.

Når Eia seier «vi» i denne samanhengen, er det han og medmanus-

3 Den tyske sosiologen Jürgen Habermas la fram teorien sin om forholdet mellom ulike samfunnssfærar i boka *Borgerlig offentlighet* (tysk utgåve 1962).

forfattar og researcher Ole Martin Ihle. Dei har klekt ut serien i lag, og frontar han i kronikkar og nettmøte. Da er dei bastante debattantar, ikkje naive askeladdar.

– *Hypotesen er at biologiske sider ved mennesket har blitt fornektet av ånds-eliten, og det har gjeve oss ei mangelfull forståing av mennesket. De har ikkje prøvd så hardt å falsifisere hypotesen?*

– Nei. Men da vi byrja å lage første episode, var vi faktisk ganske opne. Episoden vart slik fordi dei norske kjønnsforskarane slo fast at biologi ikkje spelte noka rolle. Men å prøve å *avkrefte* at biologi speler noka rolle, kunne òg vore interessant.

Første episode av «Hjernevask» handla om kjønnskskilnader. Kjønnsforskar Jørgen Lorentzen og forskningssjef Cathrine Egeland på Arbeidsforskningsinstituttet vart pressa hardest av Eia, etter at dei avviste at medfødde kjønnskskilnader kunne forklare sosiale kjønnskskilnader. Fjernsyn er nådelaut: Avvisinga deira av forskning som dei tydeleg ikkje kjende til, tok seg særst dårleg ut.

– *Desse intervju har ein rar effekt både på intervjuobjekta og på sjåaren. Vi er vande til at forskarar blir intervjuet audmjukt, som nøytrale kjelder til kunnskap. Og det ligg i ordet «forskningsformidling» at det er noko servilt.*

– Når eg har sett forskarar bli intervjuet, har eg ofte tenkt: «Kvifor stil-ler de ikkje oppfølgingsspørsmål? Kvifor spør de ikkje korleis forskarane

kan vere så sikre?» Men journalistar har sjeldan kunnskap eller bakgrunn nok. Dei tenkjer: «Ja ja, dei lærde stridest. Alle har nok litt rett.» Men eg føler at eg ofte er i stand til å vurdere kva forskar som har best grunnlag for meiningane sine.

– *Tilnærminga di har opplagte problem ved seg. Sosiolog Willy Pedersen⁴ følte han vart invitert til intervju på falske premisser, og var ubudd på det han skulle konfronterast med.*

– Ja, og det har eg beklaga. Willy Pedersen hadde all mogleg grunn til å kjenne seg dårleg behandla. Etter det slutta vi med å lage slike konfrontasjonar, og vi vart meir påpasselege med å informere folk ordentleg på førehand.

– *I det første programmet vart internasjonale toppforskarar med biologiske perspektiv sette opp mot to norske kjønnsforskarar med humanistisk bakgrunn. Når ein litteraturvitar og ein filosof må snakke om biologi, blir det rått parti?*

– Heilt einig. Men da vi valde dei, tok vi utgangspunkt i *jobbane* deira

⁴ Etter å ha blitt intervjuet av Eia om røykevanar og foreldrepåverknad skil-dra Willy Pedersen opplevinga i eit innlegg i Aftenposten 27. september i fjor: «Jeg er blitt invitert inn for å belyse et annet tema enn jeg trodde, uforberedt, utsatt for rå intervjueteknikk, brukt for å forvirre, ikke opplyse. Det gjelder nok flere enn meg.» Men etter orsakinga frå Eia gjekk Peder-sen med på å stille til nytt intervju.

– ein forskningssjef som studerer kjønnsdeling i arbeidsmarknaden og ein profilert kjønnsforskar. Vi la ikkje vekt på bakgrunnen deira, og det burde vi kanskje gjort. Men dei kunne jo berre ha sagt: «Det kan vere biologi speler ei stor rolle, men det har eg ikkje greie på.»

– *Egeland har påpeika at programmet ikkje sa noko om kva samfunns-forskinga har å seie om sosiale og kul-turelle mekanismar bak eit kjønnsdelt arbeidsliv. Og det har ho vel rett i?*

– Ja, det vil eg nok seie. Men vi valde å fokusere på sosialisering som forklaring, at gutar og jenter blir behandla ulikt, for det var noko alle vi intervjuet, la vekt på. Eg synest ikkje det var ureieleg å leggje hovudtyngda av forklaringa deira der. Men eg skjønner det er forsmedeleg om ein kjenner at viktige perspektiv er ute-latne.

– *Kor utbreidd trur du desinteresse for biologisk forskning er blant samfunns-forskarar?*

– Det er ei desinteresse der. Men når du forvaltar eit paradigme, gjer du det ikkje med piggar, men med skuldertrekk. Når biologi kjem opp, byrjar samfunnsforskarar ofte å snakke med knirkstemme – *njaaaaa, det*

er umogleg å vite kva som er medfødd, seier Eia, røysta hans knirkar som ei gammal dør.

Bodskapen til Eia forargar kanskje ein del kjønnsforskarar, men han er på lag med samtida si. Biologien har hatt det bra det siste tiåret, og popu-larisert forskning renn over med genetiske forklaringar.

– *Media er fulle av dumme saker om at ein har funne genet for ditt og datt, utan at det blir skilt mellom å determinere og disponere for noko?*

– Eg trur vi manglar gode metaforar for å skjøne kva det medfødde eigentleg gjer med oss. Somme snakkar om eit *skyv* eller *drag*. Det går an å dytte på ting med viljen, men det er likevel eit skyv der frå genetikken, seier Eia.

– Når det gjeld oppslag i Dagbladet om at «genet for å like leverpostei er funne», synest eg altfor mange samfunnsforskarar brukar slikt som stråmann. Dei lèt som om det er *det* genetisk forskning går ut på. Da gjer dei det for lett for seg. Og eg likar ikkje den intellektuelle slappheita i å seie: «Å, det er ei blanding av arv og miljø». Vel, lat oss finne ut kva den blandinga er, da.

– *Du kan vere ganske bombastisk. Når det gjeld utdanning, slår du fast at genetikk forklarar mykje meir enn sosialisering gjer.*

– Ja, i Noreg i dag har ikkje lenger sosialiseringa frå heimen så sterk effekt som medfødde evner. Men ein del av det vi sa i intervju før serien starta, var som å slenge ut steinar i ura for å sjå kva som skjedde. Vi visste at serien var meir moderat, så vi kunne tillate oss å framstå som kjekkasar på førehand. Når folk så får sjå programmet, seier dei: «Å, det var da ikkje så ille likevell!» Det er ein god medietaktikk.

– *Det er opplagte farar ved å bruke biologi til å legitimere samfunnsfeno-men. På 1880-talet ville ikkje det medisinske fakultetet i Kristiania sleppe inn kvinner fordi helse deira ikkje ville tole studiet.*

– Historia er full av bisarr bruk av biologi og genetikk. Men iblant blir eg litt lei det der. Kjemi stammar frå alkymi, men vi bruker ikkje det mot kjemien heile tida: «Hå, du trur du skal lage gull?» På Blindern vart eg irritert over alle gongene vi måtte høyre om den dumme skalleteorien til Lombroso, kriminologen som prøvde å finne forbrytarsjeler ut frå skalle-forma. Skal rituell latterleggjering av gamle biologiske teoriar hindre oss i å ta omsyn til ny genetisk forskning? Iblant er tilvisingane til den mørke vitskaphistoriske fortida ei form for intellektuell latskap.

– *Du har hevda at biologisk kunnskap gjer at vi må revurdere kva det rett-ferdige samfunnet er, og vi må akseptere ein viss ulikskap. Men kan vi definere det rettferdige samfunnet ut frå biologi?*

– Den formuleringa var litt fjollete. Det eg meinte, var at skilnader mellom menn og kvinner ikkje treng å vere resultat av sosial ulikskap eller ulik sosialisering. Og vi må tenkje over kva slag ulikskap vi ser på som rettferdig, og kva ulikskap vi ser på som urettferdig.

– *Venstreorienterte samfunnsforskarar er sensitive her: Det er mykje prese-dens for å bruke biologiske forklaringar til å rettferdiggjere urettvise.*

– Men venstresida treng ikkje late høgresida ha monopol på biologien! I staden for å nekte for at det er medfødde skilnader, kan ein heller ta tyren ved horna. Om vi veit at skuleflinke barn gjer det bra nesten uan-sett – vel, lat oss sette ressursane inn på dei svakaste så dei lærer å lese og skrive.

– *Med utgangspunkt i antropologisk kunnskap: Blir du ikkje overvelda over kor fleksible vi menneske er, sjølv om vi er så like genetisk?*

– Det er masse interessant i antropologien. Men det kan hende at antropologane har overrapportert det eksotiske noko. Margaret Mead skil-dra eit samfunn med fri seksualitet og utan sjalusi på Samoa på 1920-

talet. Men da nokre utdanna samoanarar las boka, kjende dei seg ikkje att i det heile. Det viste seg at dei to jentene som Mead hadde snakka med, hadde blitt så flau over spørsmåla hennar at dei berre hadde byrja å tulle. *Det* kan eg kjenne meg att i: Jenter som blir stilte rare spørsmål av ei fram-and dame og byrjar å tulle. Det eg *ikkje* kunne skjøne, var jenter som ikkje syntest det gjorde noko om kjærasten deira låg med andre. Så ulike er vi berre ikkje, seier Harald Eia. ■

KVEN: Per Mangset, Bård Kleppe og Sigrid Røyseng i Telemarksforskning.

KVA: Kunstnarmyten lever sterkast i teatret. Ein samanliknande studie blant utøvarar ved eit teater og eit orkester kan tyde på dette.

KORLEIS: Djupneintervju med 27 tilsette i eit institusjonsteater og eit symfoniorkester.

AV JOHANNE LANDSVERK

– Tanken om at skodespelarane må ofre seg for kunsten, står framleis sterkt i teatret, seier Sigrid Røyseng. Feltarbeidet er ikkje utført i Nationaltheateret, men i eit teater utanfor Oslo. (Foto: Johanne Landsverk)

PROSJEKT: «Det nye kulturarbeidslivet» – eit delprosjekt under Strategisk instituttprogram for kulturøkonomi og kulturarbeid. **INSTITUSJON:** Telemarksforskning. **FAGRETNING:** Kultursosiologi/kulturanalyse. **FINANSIERING:** Noregs forskingsråd. **UUNNVERLEG VERKTØY:** Olympus DS 50 diktafon. **PUBLISERINGSFORM:** Rapporten «Kunstnere i byråkratisk jernbur?» og artikkel i internasjonalt tidsskrift. **NY KUNNSKAP:** Forskarar har trudd at statleg styring hemmar utøvande kunstinstitusjonar. Denne uroa er sterkt overdriven.

– Om forskingsresultata går imot dei vedtekne mytane, reknar vi med reaksjonar frå kunstfeltet, fortel forskarane Per Mangset (t.v.) og Bård Kleppe ved Telemarksforskning i Bø. (Foto: Johanne Landsverk)

I grepet til teatersjefen

– Skodespelarane er som truande disiplar. Dei følgjer den karismatiske teatersjefen i eitt og alt, seier seniorforskar Per Mangset ved Telemarksforskning, eit regionalt forskingsinstitutt i Bø i Telemark.

Han er leiart for prosjektet «Det nye kulturarbeidslivet», der han saman med forskarane Sigrid Røyseng og Bård Kleppe har studert arbeidsvilkåra for utøvande kunstnarar ved eit teater og eit orkester. Institusjonane er anonymiserte, men det dreier seg om eit symfoniorkester i Oslo og eit institusjonsteater i ein annan norsk, større by. Prosjektet bygger vidare på tidlegare forskning innan kulturfeltet ved Telemarksforskning. Fleire prosjekt er gjennomført i samarbeid med Høgskolen i Telemark, der Mangset har hovudstillinga si.

– Vi har gjort mykje på dette feltet også tidlegare, mellom anna når det gjeld synet på kunstnarrolla. Tidlegare har vi forska mykje på kunststudentar, men no har vi teke for oss utøvande kunstnarar, seier Mangset, som meiner det er mange parallellar mellom eit orkester og eit teater som gjev grunn til samanliknande studiar.

– Begge har kunstnarisk leiar og administrativ leiar, og begge jobbar prosjektorientert over kortare periodar, sjølv om teatret gjerne jobbar med meir langsiktige prosjekt. Vi har funne til dels store skilnader i arbeidsvilkår og autoritetsstruktur, fortel han.

Supperåd utan makt

For teatret har ein mykje meir autoritær organisasjonsstruktur enn orkesteret.

– I det seinare har aktørar på feltet hevda at teatersjefen er i ferd med å miste makta. Men denne studien viser at teatersjefen framleis har stor makt, og at skodespelarane i praksis har svært liten påverknad, fortel forskarkollega Bård Kleppe, som har utarbeidd hovuddelen av rapporten.

– I teatret er det teatersjefen som representerer kunsten, og som har hand om pengesekken. Skodespelarane kan vere ueinige, men lojaliteten er sterk. Og ved at teatersjefen har makta, er dei tilsette sikra at kunsten blir verande i «reine» og ikkje økonomisk skitne hender. Det kunstnariske rådet har lita reell makt, og blir kalla eit «supperåd». Skal skodespelarane påverke teatersjefen, må det skje meir uformelt, til dømes gjennom ein tur på byen, seier han.

Dei tilsette i orkesteret har ei meir demokratisk styreform, med fleire råd og utval som gjev reell rett til medverknad. Her har heller ikkje leiaren det same karismatiske grepet om dei tilsette.

– Musikanane har formelle rettar til å påverke gjennom programkomiteen, og leiarrrolla i orkesteret er ikkje like klart definert. Ein sjefdirigent, som også kan vere kunstnarisk leiar, er kanskje til stades berre nokre veker i året, seier Kleppe.

Lite statleg styring

I rapporten «Kunstnere i byråktiets jernbur?» konkluderer forskarane med at tilsette ved institusjonsteatret ikkje er fanga i eit byråkratisk jerngrep, men snarare sit fast i grepet til den karismatiske leiaren.

– Forskarar innanfor kunstfeltet har uttrykt bekymring for at ytre rammer som økonomi, statleg målstyring og byråkratisering skal verke hemmande på kunsten i institusjonen. Men vi har funne lite støtte for slike bekymringar i materialet, snarare tvert imot. I teatret seier både leiinga og kunstnarane at dei merkar lite til statleg styring. Og i orkesteret går dei endå lenger, der meiner fleire at dei tvert imot ønskjer sterkare styring ovanfrå. Dette bryt med tidlegare funn, seier prosjektleiar Mangset.

Kunstnarmyten lever

Mange kunstnarar ser framleis på yrket som eit kall, det viser også tidlegare studiar ved Telemarksforskning.

– Eg synest det mest overraskande med studien er at kunstnarmyten framleis står så sterkt, i ei tid der alle kan velje kva yrke dei vil. Tanken om at ein er fødd til å vere kunstnar, er sterkt levande. Skodespelaren skal ofre seg for noko som er større enn seg sjølv, seier Sigrid Røyseng, som har utført det meste av feltarbeidet i prosjektet. Ho jobbar i dag i FoU-avdelinga i Kulturrådet.

Røyseng fortel at skodespelarane framleis

Tilsette i orkester har ei meir demokratisk styreform enn i teatret. Illustrasjonsfoto frå konsert ved Stavanger Symfoniorkester i universitetsaulaen i Oslo. (Foto: Scanpix)

har ekstremt høge forventningar til seg sjølv, og går på scena med 40 i feber. For utan dei kan førestellinga bli avlyst.

– Skodespelarane lever i ein teaterfamilie på godt og vondt, og er gjerne på teatret både dag og kveld. Mange finn lite rom til eiga fritid og eigen familie. I orkesteret snakkar ein i mykje mindre grad om kunstnarkallet, og her ser mange på seg sjølv som ein idrettsutøvar. I orkesteret handlar det meir om å halde seg i form, og halde kroppen ved like for å kunne prestere, fortel ho.

Orkestermusikarane har også ein arbeidsdag som er strukturert og ordna, og liknar meir på arbeidsdagen til andre offentleg tilsette.

– I orkesteret er det også lettare å finne ein erstattar om nokon blir sjuk, seier ho.

Redde informantar

Røyseng meiner studien viser at det personlege og uformelle er svært viktig i teatret.

– Den personlege stilen er framtreddande i intervju, og dette har prega det metodiske. Informantane har vist stor tillit med å vere så opne.

Kleppe fortel at forskarane i ettertid har hatt eit stort arbeid med å kamuflere best mogleg kven ein har snakka med.

– I etterkant har vi fått svært mange telefonar

frå folk som er intervju, og som er livredde for å bli kjende igjen, seier Kleppe.

Røyseng trur likevel ikkje kunstnarar generelt er meir hårsåre enn andre.

– Erfaringa mi er at kunstnarar gjerne vil stå fram med fullt namn. Men at dei tilsette ved teatret er redde for å bli gjenkjende, har nok samanheng med det dei fortel. Når ein går ut med at det personlege og uformelle i teatret har så mykje å seie, risikerer ein at ein sjølv ikkje greier å halde seg inne med teatersjefen, meiner Røyseng.

Tener forskinga kunsten?

Studien av kunstinstitusjonane er berre eitt av mange delprosjekt innanfor same feltet ved Telemarksforskning. For i tillegg til vanleg oppdragsforskning har forskingsinstituttet satsa stort på å spesialisere seg innanfor kunst- og kulturfeltet.

– Vi har i mange år fått mykje støtte frå Forskringsrådet gjennom fleire strategiske instituttprogram innanfor kulturøkonomi og kulturarbeid. Denne støtta har vore svært avgjerande for oppbygginga av forskingsmiljøet her ved instituttet, seier Mangset.

Han meiner det på mange vis er vanskelegare å vere forskar på kunstfeltet enn på andre forskingsfelt.

– På dette området er det svært sterke forventningar til at forskarane skal støtte kunsten. Dette merka vi også i orkesteret. Informantane syntest det var bra med forskning, berre det kan gagne kunsten. Om resultata våre går imot dei vedtekne mytane, kan vi rekne med at det kjem sterke reaksjonar frå interessegrupper på kulturfeltet, seier prosjektleiar Mangset.

– Difor er det eit problem om forskaren står for nær kunstfeltet. Det er svært viktig at forskaren har ein viss avstand til kunstmiljøet, hevdar han. ■

Telemarksforskning

- eit regionalt forskingsinstitutt
- hovudkontor i Bø i Telemark
- om lag 30 tilsette
- får basisløyving frå Noregs forskingsråd
- har forskning på kunst- og kulturfeltet som eitt av satsingsområda
- har spisskompetanse innanfor kulturpolitikk og kulturøkonomi

«Professor A. Holms hus tilsvinet.» Denne overskriften følger disse bildene fra bildedatabasen ved Universitetsbiblioteket i Trondheim (UBiT). Ifølge UBiT ble Arne E. Holm (1911–2009) i 1958 innhentet som fagkonsulent da Stiftsgården skulle pusses opp i forbindelse med signingen av kong Olav. En okergul, gulgrå farge med grå vindusomramming ble valgt. Holm fikk i oppgave å finne nye farger på flere av bygningene i sentrum. I 1949 avdekket Finn Kraft det eldste malingslaget på Stiftsgården som en gulgrå farge. Holm fikk økenavnet «okerprofessor», og fargevalget skapte stor debatt. «Stiftsgården rød eller hvit» er malt på huset som var hjemmet til Holm i Jonsvannsveien i Trondheim (daværende Strinda kommune). Foto: Klaus Forbregd, Trondheim. UBiT har leid ut bildet til bruk i Forskerforum.

20 NØTTER

1. Kva slags fugl samlar seg kvart år i flokkar på opptil 15 000 ved Hornborgasjön i Sverige?
2. Kva er eit anna namn for karbonmonoksid (CO)?
3. Kva for europeisk stat består av dei sjølvstyrte regionane Gagaus og Transnistria?
4. Kven intervjuar Gro Harlem Brundtland for *Det Nye* i 1993, og gjengav ordrett alt ho sa?
5. Kven vart gestalta av Bruno Ganz i den tyske storfilmen *Der Untergang* frå 2004?
6. Ein CT-skannar gir meir detaljerte bilete av kroppen enn eit vanleg røntgenapparat. Men kva står CT for?
7. Kva kallast det trefrie økosystemet nord for barskogbeltet, ofte med permafrost?
8. Kven vart i 1914 den første til å fly over Nordsjøen, då han gjennomførde ein firetimarstur frå Skottland til Jæren?
9. Kven leid nederlag i slaget ved Poltava i 1709?
10. I kva for europeisk land er Zoltán, Imre og Ferenc vanlege mannsnamn?
11. Kva tyder forkortinga BRB i chattespråket?
12. Kva var det Hillary Clinton lova 100 milliardar dollar til under klimakonferansen i København?
13. Kva for tiår tok glasfiberskia over for treskia?
14. Og når kom snøbrett for første gong med i OL – med Daniel Franck som norsk profil?
15. Kor er Felipe Calderón president?
16. Kva er eit morganatisk ekteskap?
17. Kva er etternamnet til artisten Björk?
18. Kva er eit kranselag?
19. Kva for amerikansk yrkesgruppe er organisert i den mektige fagforeininga Teamsters?
20. Kva for objekt var det som ifølgje dramatikaren Anton Tsjekhov måtte bli brukt i siste akt, dersom det hang på veggen i den første?

Kven intervjuar Gro Harlem Brundtland for *Det Nye* i 1993, og gjengav ordrett alt ho sa?

1. Trainer
2. Kolos
3. Moldova
4. Niels Chr. Geelmuyden
5. Adolf Hitler
6. Computertomografi
7. Tundra
8. Trygve Gran
9. Svenskakeongen Karl XII
10. Ungarn
11. Straks tilbake (Be Right Back eller Bathroom Break)
12. Klimatiltak i fattige land
13. 1970-talet
14. I 1998 i Nagano (storslålåm og halfpipe)
15. I Mexico
16. Eit ekteskap mellom to av ulik stand, der den lågarestående ikkje får del av formuen eller rettane til den andre
17. Gudmundsdóttir
18. Ein fest som byggherren spanderer på handverkarane etter at taket er lagt på huset
19. Transportaridarane
20. Ein pistol

10 KJAPPE

TRINE OSEN LANDE
Medlem nr. 40054058 i Forskerforbundet.
STILLING: Bibliotekar ved Misjonshøgskolen i Stavanger.
UTDANNING: Statens bibliotek- og informasjonshøgskole i tillegg til kristendom grunnfag og studier ved Gimlekollen Mediesenter.
FØRSTE STILLING: Bibliotekar ved Misjonshøgskolens bibliotek.
KARRIEREMÅL: Bidra til videreutviklingen av bibliotekets tjenester til skolens forskere og studenter.

Skafter det meste

- **Hva jobber du med nå?**
– Jeg har blant annet ansvar for utlån til andre biblioteker og innlån av litteratur til egne brukere. De mest utfordrende forespørslene kommer fra skolens forskere og stipendiater, men med et godt utbygd internasjonalt biblioteknettverk klarer vi å skaffe nesten alt!
- **Hvor tenker du best?**
– Som passasjer på lange bilturer eller i sofakroken hjemme.
- **Hva er den viktigste fagboken i ditt akademiske liv?**
– Som bibliotekarstudent var katalogiseringsreglene, som er grunnlaget for registrering og gjenfinning av dokumenter, viktige. Jeg vil også nevne Deweys desimalklassifikasjon, som fikk meg til å tro at alt kan sorteres og ordnes i et logisk system.
- **Hva er tabu i ditt fag?**
– Sensur, kanskje? Litteratur og informasjon bør være tilgjengelig for alle som ønsker og trenger det.

- **Hva skal til for å bli en god fagbibliotekar?**
– En fagbibliotekar jobber med organisering, gjenfinning, formidling og kvalitetssikring av informasjon. En god fagbibliotekar er brukerorientert og ikke redd for å ta i bruk ny teknologi.

- **Hvem er den beste læreren du har hatt?**
– Her må jeg gå helt tilbake til ungdomsskolen og Torgny Solheim. Han hadde en egen evne til å ta den enkelte elev på alvor.

- **Dersom du måtte velge deg et annet fagfelt, hva ville du falt ned på?**
– Misjonshøgskolen underviser i flere spennende fagområder som jeg gjerne kunne satt meg bedre inn i. Men skulle jeg velge noe helt annet, måtte det bli noe kreativt, gjerne en utdanning innen billedkunst og kunsthåndverk.

- **Om du var forsknings- og høyere utdanningsminister, hvilket enkelttiltak ville ha vært viktigst for deg å få gjennomført?**
– Da ville jeg ha arbeidet for likere økonomiske rammer for offentlige og private høyskoler.

- **Hvor var du EU-avstemningskvelden 1994?**
– Det husker jeg ikke.

- **Hva vil du lese mer av i Forskerforum?**
– Jeg synes Forskerforum er variert og aktuelt, og jeg har aldri tenkt at jeg savner noe spesielt. Jeg finner alltid noe som er av interesse, og må i alle fall få med meg portrettintervjuet «Samtalen».

AV HELENE LINDQUIST

AV ANDREAS HØY KNUDSEN

Frilansjournalist i Forskerforum

; kommentar

Ulv i instituttsektoren

De over 60 norske forskningsinstituttene som ikke tilhører universiteter eller høyskoler går en usikker framtid i møte. 2009-tallene for omsetning og resultater i sektoren ventes først i juni, men det er allerede klart at driftsoverskuddet blir marginalt over null. I skrivende stund har nok budsjettene sprukket, og 2010 og 2011 blir trolig de tyngste finanskrisårene for sektoren. Instituttsektoren står for en god fjerdepart av all norsk forskning, men i næringslivet er forskningsandelen fra instituttene langt høyere. Næringslivets kunnskapsprogrammer ligger tre-fire år etter børsutviklingen, og de lange prosjektene er først nå i ferd med å avvikles, uten at de erstattes med nye. Den forsinkede kriseeffekten ble tydelig da dot.com-boblen sprakk i 2001. Da gikk det opp mot fem år før norske institutter måtte kutte ned virksomheten.

Min påstand er at regjeringen har sett utviklingen komme, og at den er handlingslammet i møtet med instituttsektoren. Den strukturelle trangen fra staten og FoU-oppdragsgiverne til å måle instituttene etter tellekanter legger allerede store hindringer for forskningens eksperimenterende karakter og potensialet for å vinne ny kunnskap. Når næringslivet skaleres ned sin innsats for kunnskapsutvikling, burde derfor bjellene ha ringt i regjeringskvartalet.

Gjennom flere år har instituttene framført – for døve ører – sitt kjerneargument om behovet for høyere basisfinansiering for å sikre konkurranseevne og kompetanse som kan skille instituttene fra konsulentbyråene. Både Bondevik-regjeringene og de rødgrønne har unnlatt å reagere – ved hjelp av fagre intensjoner om å forme en samlet politikk for sektoren. De to siste forskningsmeldingene skisserer imidlertid ingen løsning på den grove forskjellsbehandlingen mellom statlige institutter føret av sektordepartementene og frittstående institutter. Den hissig anbudspraksisen til offentlige oppdragsgivere er et annet grelt eksempel på manglende rammebetingelser for en hel sektor. Staten overoppfyller formentlig EUs anskaffelsesdirektiv og den norske loven om offentlige anskaffelser ved å lyse ut FoU-prosjekter som er eksplisitt unnatt konkurranse i loven, og som i tillegg ligger under EØS-terskelverdiene for utlysning.

Noe av det eneste håndfaste som er kommet ut av byråkratiets tannhjul og som kan kobles til en villet politikk, er Skattedirektoratets innkreving av skatter fra instituttene – og det nevnte anbudshysteriet. I tillegg har man kuttet ned bevilgningene etter at krisepakken til de brukerstyrte programmene i Forskningsrådet løp ut. Tilbake sitter forskningsinstituttene med kostnadsdrivende byråkrati, forskere som halser etter prosjektfinansiering, og et mistenksomt blikk fra Kunnskapsdepartementet. Hvor ble det av resultatene av den resultatbaserte omfordelingen av basisfinan-

siering? Hvorfor har ikke nullsumspillet ført til mer og bedre oppdragsforskning i instituttsektoren? spør kanskje departementet når resultatene blir synlige til sommeren.

I stedet for en motkonjunkturpolitikk bestående av samfinansieringsprogrammer og friske virkemidler til å klare arbeidsdelingen mellom instituttene og universitetene, velger regjeringen et stramt statsbudsjett. Dette vil tvinge sektordepartementene til å nedprioritere sin kunnskapspolitikk til fordel for kjerneoppgaver.

Bildet av en instituttsektor med høyt kostnadsnivå og utrygge arbeidsplasser er i ferd med å utkrystallisere seg på en uhyggelig måte. Ifølge den nyopprettede arbeidsgiverorganisasjonen Forskningsinstituttens fellesarena (FFA) vurderer samtlige institutter oppsigelser av fast ansatte forskere – allerede i år. Det betyr at presset på de gjenværende forskerne

øker. De allerede høye kravene til innfakturering for å legitimere forskernes stilling, vil ikke øke sjansene for at de beste talentene søker seg til instituttsektoren. Fra å være en relativt trygg arbeidsplass med bedre lønnsbetingelser enn universitets- og høyskolesektoren, står instituttene foran en rendyrking av rollen som forskningshoteller.

Det er nå ulven er løs i instituttsektoren, uansett hvor mye instituttene har ropt og geberdet seg de siste årene. Dårlig økonomi fører til tilspisset konkurranse om de få midlene som lyses ut, og en rekke institutter vil spise av eget

sideflesk for å få være med i anbudskonkurransene om internasjonale forskningsprosjekter så lenge de kan. Etterpå står sauene for tur. Hvis ikke samfunnet reagerer på faresignalet ved å prioritere instituttene i statsbudsjettet, har regjeringen Stoltenberg laget en ny politikk for sektoren: Instituttene er for mange, for store og for lite relevansorienterte, og vi ønsker på lang sikt en mindre differensiert sektor. De teknisk-industrielle instituttene skal utsettes for nedskjæringer, slik at realfagssatsingen blir mindre kraftfull.

Fremdeles er store institutter som Sintef og Norsk regnesentral forskningsinstitusjoner med bred kompetanse på sine områder. Hvis ikke samfunnet er i stand til å anerkjenne den rollen disse institusjonene spiller for landets kunnskapsutvikling, vil de ikke klare å skalere opp sin forskning når oppdragsmengden fra næringslivet begynner å stige igjen. De står allerede under dobbelt press – fra et næringsliv som er tilbakeholdent med å løсне budsjettdisiplinen når forskningen først er nedprioritert og et regjeringsapparat som er vant med å holde grunnbevilgningene nede, og som i tillegg skal skjære ned på friske midler fordi Finansdepartementet hindrer fornuften i systemet.

LEDER KRONIKK DEBATT BØKER

Send kronikkforslag til kjetil.brottveit@forskerforum.no. Kronikkens lengde må ikke overstige 10 000 tegn, inkludert mellomrom. Bidrag som trykkes honoreres med kr. 2.000,–. Innlegg må være maksimum 2000 tegn dersom de skal komme på trykk og blir ikke honorert.

Hvordan fusjonere gjenstridige institusjoner?

Rektor ved Høgskolen i Akershus viser en sjelden mangel på respekt for sine meningsmotstandere i fusjonssaken, skriver Rune Ottosen, som hevder at det hverken er barnslig eller bakstreversk å frykte denne prosessen.

Høgskolen i Oslo (HiO) og Høgskolen i Akershus (HiAk) utreder for tiden en mulig fusjon, og statsråd Tora Aasland har uttalt at hun gjerne ser en sammenslåing. I møter med de ansatte ved Høgskolen i Oslo har rektor Sissel Østberg understreket at de ansatte skal bli lyttet til. Dette er en nødvendig forsikring, da flertallet av de HiO-ansatte skrev under på et opprop der de ba om utsettelse av et endelig vedtak siden prosessen ikke har vært godt nok forberedt. Det må her understrekes at de som undertegnet, ikke motsatte seg fusjon, men var bekymret for kvaliteten i prosessen. Styrene ved de to institusjonene valgte likevel å gå videre i fusjonsprosessen. Så skulle man tro at med et så tydelig signal fra de ansatte ved HiO

Av Rune Ottosen, professor ved Journalistutdanningen, Høgskolen i Oslo

ville aktørene arbeide videre med en lydhør og ydmyk innstilling. I stedet viser rektor ved HiAk Jan Grund i et intervju med Dagens Næringsliv 3. februar 2010 en sjelden mangel på respekt for sine meningsmotstandere i denne saken. For å anskueliggjøre dette bringer jeg et lite utdrag:

«– Jeg har vært menig professor og vet hvordan jeg skal unndra meg ledelse. Når jeg går inn i lederfunksjoner, er det med sorg jeg må forlate faget mitt. Gode fagfolk er med nødvendighet lidenskapelige og veldig selvpoptatte. Som leder derimot, må du sette deg selv til side og jobbe for andres vekst, sier Grund.

– Det er omtrent som å oppdra unger.

Han har leid inn tidligere kolleger fra BI for å evaluere og utvikle ledere på alle nivåer i organisasjonen før de for alvor skal gå løs på fusjoneringen av de to høyskolene.

– Å endre en akademisk institusjon er som å renovere en kirkegård, du får ikke mye hjelp nedenfra, sier Grund.»

Tror Grund at de allerede skeptiske ansatte

ved Høgskolen i Oslo blir mer positivt innstilt når vi blir sammenlignet med «unger» som vil unndra seg ledelse, er «selvpoptatte» og metaforisk blir sammenlignet med lik på en kirkegård?

Det blir ikke bedre ved at Grund velger å framstå som selvforherligende: Han er den lidenskapelige fagmannen som nå «ofrer» seg for den uegennyttige gjerningen å «jobbe for andres vekst».

Grund bryter en grunnregel i konfliktløsning, nemlig å lytte til meningsmotstanderne før løsninger lanseres. Han sitter allerede med svaret: kjøp av konsulenttjenester fra tidligere BI-kolleger og økonomiske insentiver til den enkelte ansatte. Det sistnevnte kommer til uttrykk i det som er selve suksesshistorien i intervjuet i Dagens Næringsliv, uttrykt i overskriften: «Bonus ga mer forskning».

Et av de konkrete virkemidler i den såkalte kvalitetsreformen har vært å premiere de institusjoner som publiserer mest i anerkjente tidsskrifter. Jan Grund har gått et skritt videre. Han har innført personlige insentiver i form av pengebelønning på «noen tusenlapper» til den enkelte forsker som får antatt en artikkel i et anerkjent vitenskapelig tidsskrift.

Database for statistikk om høgre utdanning (DBH) har nettopp lagt fram publiseringstall for 2009 der det framgår at HiAk har økt fra 15,7 poeng i 2008 til 28,2 poeng i 2009. Dette kunne kanskje bekrefte at «ledelse virker». Men relativt sett har ikke Høgskolen i Akershus så mye å vise til når det gjelder vitenskapelig publisering. HiO på sin side har nemlig økt fra 293,7 poeng i 2008 til 362,5 poeng i 2009. Av dette står min egen fagavdeling, Avdeling for journa-

listikk, bibliotek- og informasjonsfag (JBI), for hele 71,9 poeng eller 19,8 prosent av hele HiOs produksjon. Dette har medført at min avdeling er tatt med på DBHs liste over topprangerte enheter etter publikasjonspoeng per førstestilling. Jeg kan ikke se at HiAk eller Grunds inspirasjonskilde BI er der.

En av grunnene til at mange av de ansatte ved Høgskolen i Oslo har vært skeptiske til fusjonering, er da også at Høgskolen i Akershus har så lite å vise til i form av vitenskapelig publisering.

Ved HiO og min avdeling utbetales ikke en eneste krone i bonus til den enkelte medarbeider. Hva sier dette om beviskraften i Grunds argumentasjon? Er han litt nysgjerrig på hvordan så gode resultater er mulig *uten* bruk av hans egne virkemidler? Han må gjerne komme på studiebesøk, helt gratis. Jeg kan nevne et par stikkord som jeg selv tror er viktig for å få gode publiseringresultater:

- gode kollektive arenaer der det er rom for meningsutveksling og læring
- tildeling av tid til faglig utvikling og forskning i arbeidstiden (FOU-tid). (Her er det mulig å bruke insentiver til den enkelte ved at den som publiserer mest, får mest FOU-tid. De som ikke har resultater å vise til, må vite at de ikke automatisk får FOU-tid neste år.)
- kollegaveiledning og seminarer der den enkelte medarbeider får tilbakemelding på ideer og artikkelutkast

Når vi skal gå inn i en komplisert fusjonsprosess, må problemer og uenighet på bordet. I Grunds argumentasjon finnes liten vilje til å

se på de reelle problemene i en svært kompleks prosess. En uttalt frykt blant mine kolleger er at et livskraftig faglig og pedagogisk miljø skal bli skadelidende fordi vi blir tvunget inn i ekteskap med utdanninger ved Høgskolen i Akershus som vi har lite faglig til felles med. I dag kan vi vise til et godt miljø med dokumenterbare, gode resultater i form av publiseringspoeng og studiepoengproduksjon. Hvorfor endre noe som fungerer bra?

Når Grund skal gi sine visjoner om et framtidig profesjonsuniversitet, er målet «å bli best i landet», og han ser for seg «fire–fem brede yrkesrettede utdannelser som for eksempel ingeniør, lærer, sykepleier og designer». Er det å undres over at vi ved avdeling JBI, som allerede er nasjonalt ledende, føler oss lite beroliget av visjonene til rektor ved Høgskolen i Akershus? Er det å undres over at ansatte ved avdeling JBI spør seg – hva med oss? Hvilken plass er vi tiltenkt i disse visjonene? Det er hverken barnslig eller bakstreversk at vi frykter denne prosessen, det er sunt overlevelsesinstinkt. Et stort flertall av de ansatte ved avdeling JBI har krevd at vi i den kommende fusjonsprosess skal plasseres i et miljø der vår vitenskapelige profil med et tungt ben i samfunnsforskning kommer til sin rett.

I den kommende prosessen, der ulike avdelinger ved de to institusjonene skal slås sammen, er det etter mitt syn helt sentralt at man må la forskningsprofilen til de ulike enhetene være med på å bestemme premissene for sammenslåing. Det er partssammensatte utvalg i sving som skal foreslå en framtidig avdelingsstruktur for det kommende profesjonsuniversitetet. I utredningsgruppen for faglig struktur har et forslag vært å etablere ett fakultet for kunst, kultur og kommunikasjon – et såkalt KKK-fakultet, der avdeling JBI er tenkt å inngå. Et overveldende flertall av de ansatte ved avdeling JBI har uttrykt skepsis til dette og undertegnet et skriv der de argumenterer for at avdelingen bør være organisert i et samfunnsvitenskapelig miljø. I skrivet går det fram at de fleste av fagene ved avdeling JBI er tverrfaglige i sin innretning. Det er likevel liten tvil om at fagene i dag har

et sterkt samfunnsvitenskapelig preg, og det er også årsaken til at både bibliotek- og informasjonsvitenskap, medievitenskap og journalistikk er plassert under samfunnsvitenskapene i den rådende inndelingen i vitenskapsdisipliner (se www.uhr.no/documents/Norskvitdisinnst.pdf).

Journalistutdanningen (JU) har møtepunkter med forskjellige disipliner, fra statsvitenskap via historiefaget og tekstvitenskapene til medieteknologi, men har primært en egen identitet. Like fullt argumenterer vi i skrivet for at journalistikken først og fremst hører hjemme i et samfunnsvitenskapelig miljø på grunn av

Ved Høgskolen i Bodø (snart universitet) ligger Senter for journalistikk under Samfunnsvitenskapelig fakultet. Høgskolen i Volda har en egen avdeling for mediefag, på linje med avdelinger for samfunnsfag og humaniora. Bare ved Universitetet i Oslo og Universitetet i Agder er det annerledes, her er medie- og kommunikasjonsfagene lagt under henholdsvis Humanistisk fakultet og Fakultetet for humaniora og pedagogikk. Vi kjenner ikke begrunnelsen i Agder. Ved Universitetet i Oslo vet vi imidlertid at tilknytningen har delvis historiske grunner. Gitt våre fags tver-

«En uttalt frykt blant mine kolleger er at et livskraftig faglig og pedagogisk miljø skal bli skadelidende.»

dens samfunnsoppdrag. Pressen skal ivareta ytringsfrihet, informasjonsfrihet og trykkefrihet som er grunnelementer i et demokrati, og ellers ivareta viktige oppgaver som informasjon, debatt og samfunnskritikk. I tillegg til at samfunnskunnskap er en bærebjelke i journalistutdanningen, er journalistikk og medievitenskap også fag som på vitenskapelig nivå systematisk tar for seg samfunnsspørsmål og trekker på viktige innsikter, metoder og teorier fra samfunnsvitenskapene. Disse argumentene kan også brukes om de andre fagene ved avdelingen som Medier og kommunikasjon (MOK), Arkivistikk og Bibliotek- og informasjon (BIBIN).

Ser vi på journalistutdanningene ved andre institusjoner, er de stort sett knyttet til samfunnsvitenskapelige miljøer. Ved Universitetet i Bergen er Institutt for informasjon og medievitenskap lagt under Samfunnsfaglig fakultet. Ved Universitetet i Stavanger er Institutt for medie-, kultur og samfunnsfag lagt under Samfunnsvitenskapelig fakultet.

rfaglige natur er det ikke nødvendigvis slik at disse fagene *ikke under noen omstendighet* kan underlegges humanistiske fakulteter. Men et alvorlig problem med det foreslåtte KKK-fakultetet, slik vi ser det, er imidlertid at dette heller ikke er noe humanistisk fakultet. Her er ingen idéfag, ingen språkfag, ingen litteraturfag, og slett ikke det faget som er navet i mange humanistiske sammenhenger – historie. I stedet ser det foreslåtte KKK-fakultetet ut til å være en restkategori, der fag med svak tilknytning til hverandre og liten grad av teoretisk og metodisk overbygning er plassert sammen.

Vi regner med å bli hørt i vår argumentasjon og vil oppfordre Jan Grund til å sette seg inn i forholdene ved Høgskolen i Oslo før han foreslår virkemidler som vi ikke kan se er særlig relevante for oss.

Elsters eldrake

Boka minner oss på normene som bind saman akademikarar av Elsters format og dei middelmåtige.

Boka *Wittgenstein's Poker* skil-drar møtet mellom to tenkarar som hadde det til felles at dei var sentrale i utviklinga av analytisk filosofi i førre hundreåret. Wittgensteins møte med Popper vart avslutta med at førstnemnde kasta frå seg eldraka han hadde vifta trugande med, og storma ut av rommet. Dei to stod på dette tidspunktet i intellektuelt motset-nadsfylte, ja truleg inkommensu-rable posisjonar, og medan Popper heile livet dyrka analytisk klårleik og opne resonnement, har den seine Wittgenstein gjeve opphavet til tekstar som verkar usaman-hengande og uforståelege. Jon Elster ville truleg omtala dei som obskure, i det minste er det kritikken hans mot mange av dei som i dag er inspirerte av Wittgenstein.

Ein del av festskriftet til Jon Elster er via den (nasjonalt) vid-gjetne kritikken hans av obsku-rantismen og diskusjonen som har følgt i kjølvatnet av den. Dette er den svakaste delen i boka. Elsters kritikk er ikkje nett prega av presisjon og tydeleg argumen-tasjon, ei heller nyttar han eit vokabular som gjer han i stand til å analysere teoretiske prosjekt som har svært ulike siktemål, som analyse av litterære tekstar, av psyken, av kausale samanhen-gar og av historisk utvikling.

Det er synd, i alle høve for dei av oss som meiner han ret-ter eldraka mot ein interessant hypotese: Mykje av norsk huma-niora og samfunnsforskning (i den utvida tydinga omgrepet har fått med tilgrensande praksis-disiplinar) er triviell, uforståeleg, dilettantisk og irrelevant. Det har (mellom anna) samband med ein ukritisk forskings- og debatt-kultur som igjen har sitt opphav og legitimitet i importert teore-tisk tankegods – ikkje minst frå Frankrike. Skal ein ha eit formil-dande blikk på Elsters interven-sjon i norsk offentlegheit på dette punktet, må ein opne for det som Elster utdefinerer: Tekstar kan vere uklare, men likevel ha inspi-rasjonsverdi.

Ein annan, meir aparte del

av boka er utval av Elsters leksi-kalske definisjonar av omgrep (som «abstrakt», «determinisme», «fridom», «kulturradikalisme») og introduksjon til (for han) sen-trale tenkarar som Hegel, Marx og Rosa Luxembourg. Desse utsnitta frå Pax Leksikon er tidvis under-haldande og innbyr til høgtlesing

Rune Slagstad (red.)
Elster og sirenenes sang

Pax, 2010

341 sider

Rettl. pris: kr 379

og samtale om det tidsbundne og det meir vedvarande ved leksi-kalske opplysningar.

Ein tredje del er den intellektu-elle biografien. To artiklar er førte i pennen av Elster sjølv, den tredje av redaktøren av boka, Rune Slagstad. Velskrivne portrett viser oss ein tenkar med klar forankring i analytisk filosofi og minner oss på at Elster har vore del av to store intellektuelle motebølgjer i vår tid, den marxistiske bølga frå 60- til 80-åra – i hans versjon ana-lytisk marxisme – og teorien om rasjonelle val og spelteori frå seint 70-tal.

Slagstads Elster er Elster på «slagstadsk» og Elster på «norsk». Rett nok står den intellektuelle biografien og dermed dei i alt overvegande internasjonale publi-kasjonane sentralt, men vi møter også miljøet kring Pax forlag i 60- og 70-åra, og anekdotar som teiknar personen og tida, som Elsters uro over «pop-musikken» i ein debatt i Studentsamfunnet i 1963. Oversikt og sambandslinjer

blir dregne med stilsikker penn, men av og til lurar eg på om det er forfattere som tar ein snar-veg og ikkje eg som er tungnem, som når Slagstad skriv at «Elsters Odyssevs-motiv» var eit nøkkel-element i Francis Sejersteds histo-riske oppgjer med Jens Arup Seip.

Ein fjerde del er ei samling kri-tiske kommentarar til Jon Elsters bok *Explaining Social Behavior*. Blant kritikarane finn vi sentrale norske økonomar, filosofar og sosiologar. Dei målber den type kritikk som kritiserer verket inn-anfrå, på verket sine egne premis-sar og implikasjonar. Artiklane og Elsters tilsvaer er instruktive døme på den typen sakleg kritikk han sjølv har etterspurt i kritikken sin av obskurantismen; veikskapar blir blottlagde for å kome vidare i den teoretiske argumentasjonen.

Så er då også Elsters intellektu-elle biografi ei historie om refor-muleringar, til dels oppløysingar av teoriar han tidlegare har løfta fram og argumentert for. (Bi) produksjonen som følgjer av at Elster trer inn i det akademiske feltet som marxist, er ironisk både i Elsters forstand – historias ironi som uføreseielege verknader av enkeltavgjerder – og i Richard Rorty si tyding: Historias ironi viser til det tilfeldige i kva intel-lektuelt miljø vi vert fødte inn, og kva oppfatningar vi får overlevert. Elster sjølv og fleire av oss andre vil nok like å sjå den intellektuelle utviklinga hans som eit biprodukt av den intellektuelle ærlegdom-men universitetet på sitt beste framelskar.

Slik er festskriftet også ei påminning om dei normene som bind saman akademikarar av Elsters format og dei av oss som er middelmåtige, men som i dagleg forskning, undervising og debatt søker å oppretthalde dei grunn-leggande standardane for akade-misk verksemd. Og ei påminning om at når ein professor rundar 70 år, markerer det eit avsnitt, ikkje nødvendigvis ein sluttstrek. Elster kjem med ny bok snart.

AV ODDGEIR OSLAND

Alderdommens ansvar

Peter F. Hjort
Alderdom – helse, omsorg og kultur
Universitetsforlaget, 2010
258 sider
Veil. pris: kr 299

Noen dager er jeg så lei. Lei av alt jeg må gjøre, unger som maser, handleturer, trening og greier som må repareres. På slike dager trøs-ter jeg meg med at jeg en dag skal bli gammel. Det blir fint. Da skal jeg sitte helt rolig i en god stol, i et stille rom og bare lese. Men i dag, etter å ha lest ut *Alderdom* innser jeg at det aldri må bli sånn.

Den pensjonerte legen, Peter F. Hjort (f. 1924), begynte sine medisinstudier i 1945. I 1968 ble han professor og spesialist i indre-medisin. Særlig har han jobbet med eldre. Fra 1998 pleiet han også sin kone fram til hennes død i 2001. Alle disse erfaringene har han skrevet flere bøker og holdt enda flere kåserier om, og nå har han samlet alt i en svært mangfol-dig og engasjerende bok.

Boka bør fungere både som kompetent støtte og relevant trøst for eldre, men også som en lærerik og ytterst relevant bok for oss som har eldre i nær familie, og helse-personell. Dessuten kan den leses som et svært interessant dokument over tidligere generasjoners men-talitet og livsførsel. Jeg merker meg for eksempel hvordan holdninger til maskulinitet og femininitet har endret seg gjennom generasjo-nene, og jeg skulle gjerne diskutert kjønnsroller med Hjort. Men det er noe annet som har langt større politisk sprengkraft i Hjorts bok, og det angår oss alle.

Hør bare her: I løpet av de neste 40 årene vil antall eldre (over 65 år) fordobles, mens de yngre sta-dig blir færre. Bedriftenes iver etter effektivisering har nå også gjort det mulig å gå av med AFP i en alder av 62 år. Mye tyder på at pensjonsalderen vil synke ytter-ligere. Vi vet at de eldre aldri har vært «friskere», men de har oftere et mer komplisert sykdomsbilde med flere kroniske sykdommer. Det er her sprengkraften i Hjorts argumentasjon ligger.

For ifølge Hjort er bare 0,5 prosent av Norges medisinske

spesialister utdannet i geriatri (sykdommer hos eldre). Det betyr at eldre pasienter sjelden vil møte geriatrikere, men snarere andre spesialister som i stor grad bare ser én del av sykdomsbildet. Framfor å møte *pasienter* som hele mennesker med flere lidelser ser spesialistene *kunder* som bærere av symptomer på *sitt* spesialfelt. Dette skaper komplikasjoner med hensyn til ulike former for medisiner og bivirkninger, men også fremmed-gjøring fra mennesket bak symp-tomene, hevder Hjort. Slik får vi sykehus fulle av svingdørspasien-ter. I tillegg vet vi at selvfølelsen hos eldre synker. De blir i mindre grad lyttet til og tatt alvorlig, og de har et begrenset sosialt nettverk – og er slik mer sårbare for ressurs-mangel i helsevesenet.

Hjorts prognoser er alvorlige, og de bør skape reaksjoner i politik-kens korridorer. Og selv om Hjort snakker varmere om solidaritet enn kapitalisme, gir han meg i prak-sis to alternativer: Jeg kan sette meg passiv, stille og alene ned i godsto-len med bøkene mine til svingdø-rene, spesialistene og depresjonen tar meg. Eller jeg kan håpe at det kommer mange, mange dager der jeg i tillegg til lesingen stadig har ting å gjøre, barn som maser, tre-ningssturer og oppdrag. Og jeg bør til og med glede meg over det. For slik det ser ut nå, vil alderdommen vare en stund, og det blir langt på vei vårt eget ansvar å gjøre den god.

AV RAGNHILD FJELLRO

Den gode viljen i helseforskinga

Jan Kåre Hummel-voll, Ellen Andvig og Anne Lyger (red.)
Etiske utfordringer i praksisnær forskning
Gyldendal Akade-misk, 2010
166 sider
Rettl. pris: kr 230

Går det an å verta så forståingsfull overfor medmenneska dine at dette i seg sjølv vert eit problem? For-skingsetikken endrar seg stadig; for nokre tiår sidan var problemet snarare at samfunnsforskarane hadde for stor distanse til infor-mantane og respondentane sine.

Etiske utfordringer i praksisnær forskning er ei velargumentert, men nesten for humanistisk metodebok skriven for helseforskarar innan-for psykiatri og omsorg. Boka har utover dette relevans for kvalitativ forskning i samfunnsfag og psy-kologi, noko forfattarane får godt fram. Boka har kapittel av ti for-skarar med Jan Kåre Hummelvoll i spissen, og er eit fagleg løft for Høgskolen i Vestfold (Tønsberg).

Boka tilrår aksjonsforskning. Denne metoden dreier seg om å forska *saman med* menneske i sta-den for *på* dei, og dialog og tillit er viktige omgrep. Boka er særleg innretta mot aksjonsforskning blant rusmisbrukarar, psykiatriske pasi-entar og døyande. Målsetjinga er

å forbetra den psykiske og sosiale situasjonen til alle involverte.

Bak denne moralske tankegan-gen ligg både Hans Skjervheim sitt oppgjer med positivismen i samfunnsvitskapane, og dis-kursetikken til Jürgen Haber-mas. Pasienten vert definert som medforskar, og har til dels stor påverknad på temaet for forskinga, prosedyrane for samtale, tolkinga av materialet og faktisk også inn-haldet i forskingspublikasjonane. Aksjonsforskning krev at ein skal viska ut den tradisjonelle skilna-den mellom modellsterk ekspert og modellsvak amatør, og ein skal oppnå dette gjennom ei radikalt demokratisk tilnærming.

Det seier seg nesten sjølv at for-skarar som brukar ein slik metode, må ha ei høvisk og respektfull åtferd overfor dei medverkande, og forhalda seg kommunikativt til dei som deltakarar og ikkje instrumen-telt som om dei var eit saksforhold.

Argumentet i boka er førebilet-leg konsistent når det gjeld både teoretisk gehalt og metodisk pre-sisjon. Alle kapitla passar saman med introduksjonen til Hummel-voll og avslutninga til Hans Einar Hem. Spørsmålet er snarare om den etiske posisjonen som vert så godt skildra, er mogeleg å realisera ute i den barske røyndomen.

Dei empiriske kapitla har i hovudsak god bakkekontakt, og det glitrande essayet til Nina Elisabeth Blegen viser godt kva dilemma som er inne i biletet. Men boka blir i sum prega av snusfornuftige ideal

som eg ikkje har noka tru på at ein kan verkeleggjere. Dette svekkar nytteverdien av boka.

Etiske reglar om informert samtykke og prinsipiell godheit er til hinder for visse typar forskning på menneskelivet. Forskaren kan ikkje misleia informanten under eit eksperiment, til dømes ved å arrangera hendingar for å sjå på reaksjonar. I sosiologien er det ein tradisjon for såkalla 'breaching experiments'. Her vert vande ram-mer for interaksjonen mellom folk forstyrta med vilje. Det kan vera at kona (i samråd med forskaren) stiller masse detaljerte spørsmål til mannen sin om eit sportspro-gram han ser på, og reaksjonane vert filma og analysert for å sjå kor mykje han svarer på før han eksploderer. Slik forskning er meint å framprovosera irritasjon, frustra-sjon og raseri frå informantane, og ville neppe blitt godkjent i det etiske rammeverket som denne boka forkynner.

AV LARS NYRE

Kort fortalt

Allan Sande
Villmark i grenseland
Samenes hjemland, nasjonalpark eller verdensarvområdet Lapponia?
Unipub, 2010
346 sider
Veil. pris: kr 398

Vern av vill natur kommer i sta-dig større konflikt med bevaring av urfolks kultur og levemåte. Det er tema i denne sammenlignende studien av samisk reindrift og nasjonalparkforvaltning i Europas største verneområde, på tvers av den norsk-svenske grensen i nord. Allan Sande er førsteamanuensis i sosiologi ved Høgskolen i Bodø.

Tor Busch, Erlend Dehlin og Jan Ole Vanebo
Organisasjon og organisering
Universitetsforlaget, 2010
496 sider
Veil. pris: kr 479

En innføring i de mest sentrale temaer og perspektiver innen orga-nisasjonsteori, med vekt på inte-grasjon mellom teori og praksis. Boka er aktuell som pensumlit-eratur innenfor organisasjon og ledelse, samt innenfor etter- og videreutdanning. Forfatterne er forskere ved henholdsvis HiST, NTNU og HiNT.

Hans-Georg Gadamer
Sannhet og metode
Oversatt av Lars Holm-Hansen.
Pax forlag, 2010
555 sider
Veil. pris: kr 429

Gadamers hovedverk fra 1960 er ute på norsk. Boka regnes også som hovedverket innenfor den moderne filosofiske hermeneutikken, det vil si vitenskapen om fortolkning. Gadamer påpeker hvordan tiden og kulturen vi lever i, bestemmer vår fortolkning av ting, tekster, verk eller mennesker, og at det bare er ved å gå inn i en dialog med omver-denen, vi kan forstå den.

Dyrerud, Cappelørn, Janss, Timmann Mjaaland, Ystad (red.)
Kierkegaard, Ibsen og det moderne
Universitetsforlaget, 2010
240 sider
Veil. pris: kr 349

For første gang på nesten hundre år belyses forholdet mellom de to store skandinaviske forfattere fra 1800-tallet. Boka kaster nytt lys over en rekke temaer innen filosofi-, litteratur- teologi- og idé-historie, og henvender seg til alle som er interessert i disse feltene.

Nettverkskorupsjon ved universitetene

KAMERADERI: I en kommentar i Aftenposten 5. mars foreslår Kjetil Storesletten økt konkurranse om forskningsmidlene ved universitetene kombinert med at de får økt selvstyre. De som ikke hevder seg i denne konkurransen, må dø. Undersøkelser i utlandet viser at en slik kombinasjon av selvstyre og konkurranse gir mer og bedre forskning per krone. Forståelsen er at konkurranse fremmer prestasjoner og hindrer nettverkskorupsjon der en hyrer sine venner og samarbeider om å unngå konkurranse. Mer penger og selvstyre for universitetene kan fremme skadelig korupsjon dersom det ikke kombineres med virkelig konkurranse. Storesletten henter sine ideer fra næringslivet der filosofien for øvrig er at en baserer seg på egoisme, materialisme og grådighet som må reguleres med strenge midler. Egoisme og grådighet – i motsetning til idealisme – har vel nå også blitt godtatt som byggestein for reguleringer innen akademia. Stempling ved inngangen på Blindern vil være et symbol på dette. I en slik verden kreves effektiv regulering og overvåking for å hindre korupsjon.

Ideer om noe bedre fremmer kritikk av det bestående. Jeg tror at Kjetil Storesletten sitt forslag om økt konkurranse kombinert med lokalt selvstyre kan fremme bevissthet og åpenhet om svakheter i det norske forsknings-systemet. Det kan også fremme

unge forskere sin bevissthet om egen karriere. Er kameraderiet og beskytta statlige stillinger på vei ut, så kan en jo like gjerne studere ute i verden og skaffe seg erfaring der og så eventuelt komme tilbake med konkurransefortrinn. Overlever kameraderiet og korupsjonen, så bør en heller investere i å følge bjelkesauene hjemme.

En kan lure på detaljene i visjonen om økt konkurranse og selvstyre innen forskningen. Dersom en skulle gjennomføre ideene, så måtte de også omfatte instituttene som er rettet mot viktige sektorer i samfunnet slik som miljø, helse, forsvar, transport, vassdrag og landbruk. Disse aktuelle instituttene inkluderer gjerne studenter i sin forskning, og de fungerer ofte som en forlengelse av eller gråsone rundt universitetene. Men skulle en legge ned for eksempel Meteorologisk institutt, sykehusavdelinger, Folkehelseinstituttet og Polarinstituttet fordi de taper i en konkurranse?

Det ville ta lang tid å innføre et system der forskningsinstitutter og avdelinger dør når de taper i en konkurranse. Hva skal man gjøre i mellomtiden? Det er heller ikke sikkert at hard konkurranse om penger alltid fremmer nye ideer og innovasjon. Mange bransjer bruker jo mer ressurser på reklame og markedsføring enn på å fornye seg. Forskere i USA nevner gjerne at de må følge trender for å overleve. For mye originalitet kan straffe seg økonomisk.

Slikt kan faktisk også forsinke publisering. Så kanskje innføring av et konkurranseystem kan bli forsinket i flere tiår på grunn av motforestillinger? Og hva om en mafia kontrollerer mye av dagens forskningsmidler? Tar det ikke 50 (eller 100) år å bli kvitt en mafia?

I Forskningsrådet og ved universitetene er det gjerne tabu å snakke høyt om nettverkskorupsjon og at sentrale personer misbruker sine stillinger for å ødelegge for andre. Dette minner om historier om overgrep ved barnehem på 1950-tallet som først ble snakket åpent om ti år etterpå (helst da de ansvarlige var døde). I land som USA og Storbritannia har en kommet mye lenger enn oss i åpenhet og tiltak mot nettverkskorupsjon. Jeg finner ikke at Forskningsrådet engang har en webside som fremmer bevissthet om korupsjon og tiltak mot dette. Søknadsprosedyrene der inkluderer ingen spesielle tiltak mot korupsjon og påminnelser om at slik adferd er uønsket. Søknadsbehandlingen var lenge en lukket prosess og et fristed for å utøve korupsjon. Nå er dette blitt noe bedre – kanskje på grunn av at noen roper på mer konkurranse. Slike rop bidrar sikkert til å fjerne lukkede prosesser hvor venner og fiender skal vurdere ens prosjektforslag i hemmelighet. Et tegn på mer åpenhet om og tiltak mot korupsjon er også at nå er det vanskeligere å få flere postdoktorstipender på samme sted. Tidligere hadde for eksempel enkelte forskere postdoktorstipender opp til to–tre (fire–fem?) ganger på samme sted.

Her kan nevnes mulige tiltak i kampen mot nettverkskorupsjon,

kameraderi og skadelige lokale kulturer i organisasjonene:

- Forskere må diskret/anonymt kunne reservere seg mot (svar- teliste) mulige personer som kunne bli satt til å vurdere deres prosjektforslag. Tilsvarende praktiseres i flere internasjonale tidsskrifter. Det vil si at en kan reservere seg mot at enkelte fagfeller/konkurrenter skal få innflytelse på beslutninger om publisering.
- Søkere på stillinger ved universitetene bør (tilsvarende) anonymt kunne reservere seg mot mulige medlemmer i ansettelseskomiteen.
- En bør ha lang karantene fra en har tatt doktorgrad, og til en kan bli ansatt på samme sted hvor en tok doktorgraden.
- Fjernstyring av ansettelser: Lokalt ansatte bør ikke ha innsyn i eller innflytelse over nære ansettelser som går langt ut over deres egne prosjekter. Ingen arbeidsplass ved universitetene bør sees på som et fast bosted som styres av en «familie» som skal ha rett til å ta opp nye «familiemedlemmer». Den sosiale tryggheten er det for eksempel sosialdemokratiet som kan skaffe oss – ikke tilfeldige ansettelser.
- Lokale ledere bør ikke alltid ha innsyn i prosjektforslag fra medarbeidere i deres miljø/avdeling.
- Lederne bør aldri føle seg sikre på å ha kontroll via formelle veier.
- Lokalt midlertidig ansatte / stipendiater må aldri få fast ansettelse der de jobber.

- Alle offentlig finansierte forskningsinstitusjoner må inkludere akademiske rettigheter til publisering. Mange slike institutter har i dag mye samarbeid med universiteter hvor det foregår utveksling av både personell og studenter. Dette må også bety at forskere begge steder har et minimum av akademiske rettigheter til å kunne publisere. Slik unngår en ukontrollerte gråsoner som også kan brukes til å hindre konkurranse.
- Uavhengige ombudsmenn kan bidra til å få korrigert forhold som er for risikable å ta opp av enkelte forskere ved deres arbeidsplass.
- Det bør opprettes spesielle tiltak for å gi sjanser til nye forskere. Slike tiltak kan være en form for randomiserte (lotto- pregede) regler for tildeling. Dette kan trenge igjennom systemer som ellers ville kunne gjøre seg helt tette mot konkurranse utenfra.

Korupsjon generelt koster samfunnet mye. Fattige land er gjerne fattige på grunn av korupsjon. En kostnad ved nettverkskorupsjon er at det ekskluderer visse typer mennesker som kunne bidra innen norsk forskning. Slik korupsjon favoriserer personligheter som har en tendens til å følge ledere og bekrefte deres ideer. Personligheten til folk kan ikke reformeres til å passe inn i systemer med bjellesauer. Personligheten sitter «hardkodet», og det vil sannsynligvis komme lite kreativt fra de som har tilpasset seg for å komme inn i systemer med kameraderi og korupsjon. Dette vil koste samfunnet i lang tid. En kan merke seg at for eksempel Microsoft ser på utenforstående nerder som sin største trussel. De som følger trendene, kommer gjerne for sent til å innovere.

En enkel test på hvor lite en har arbeidet med å motivere korupsjon ved universitetene, er å spørre sentrale ledere der og i Forskningsrådet om hva de legger i begrepet nettverkskorupsjon, og hva de gjør for å bekjempe det. Dersom de ikke svarer korrelatert og ikke har mye informativt å si på et par minutter, så er dette en bekreftelse på innholdet i dette innlegget.

REINERT KORSNES, *dr.ing.*

GJESTESKRIBENTEN

Forskere og sakprosaister

Norsk forening til fremme av norske sakprosaisters økonomiske interesser overfor den norske staten (NFF) holdt nylig et seminar om faglitterære rettigheter og akademisk publisering hvor alt forløp harmonisk og kunnskapsorientert inntil jeg antydte at en sakprosaforfatter og en forsker – som godt kan være en og samme person – ikke nødvendigvis har sammenfallende interesser i alle spørsmål. Da kom det et drønn av et svar. Jeg hadde «konstruert en falsk motsetning».

Altså hadde jeg berørt et tabu. Når denne foreningen fremmer sine interesser innad i forskningen, er det ikke tillatt for noen å nevne at medlemmene har inntekter fra salg av lærebøker til studentene og fra statens kopivederlag når studentene unnlater å kjøpe. Jeg nevnte heller ikke dette, men jeg antydte det, og reaksjonen viste klart at jeg heller burde snakket om demokrati, ytringsfrihet, akademisk frihet, opphavsrett og bevaring av norsk språk.

Utgangspunktet for min antydning var at foreningens leder sa at han «som forsker» var tilbakeholdende overfor at universitetet gjør undervisningsopplegg fritt og digitalt tilgjengelig for studentene. Da husket jeg at han i et lignende møte tidligere hadde sagt at han «som forsker» ble i dårlig humør av å tenke på at han ikke fikk publiseringspoeng for å skrive for studenter og allmennhet. Hadde han i stedet sagt «som leder av NFF», ville jeg ikke ha berørt tabuet.

NFF organiserer 7 prosent av norske forskere. I enkelte kultur- og samfunnsfag med særlig mange studenter som kjøper lærebøker på norske forlag, kan andelen være godt over halvparten. I mange andre fag er det få forskere som i det hele tatt vet at foreningen finnes, at den kaller publikasjoner for «sakprosa», og at den hevder å representere forskernes interesser.

I praksis representerer NFF – sammen med For-

leggerforeningen og Bokhandlerforeningen – den norske bokbransjens interesser overfor staten. Som oftest er Kulturdepartementet motparten, og dette fungerer bra. Som eksempel betalte de tre foreningene en helsides annonse i Aftenposten 5. mai 2006, hvor 223 av de fremste sakprosaistene blant Norges professorer skrev under på en hypotese om at norsk som fagspråk var truet. Selv om hypotesen var i åpenbar strid med fakta, ble Stortinget urolig – og NFF fikk mer innflytelse og fart på den kommende Språkmeldingen fra Kulturdepartementet. Bra!

Mindre heldig var foreningen da de ville ha landets største universitet til å stille seg bak et forslag om at staten etablerer «et langsiktig publiseringsfond på minst 1 milliard kroner i grunnkapital» for å subsidiere forskernes forlagsutgivelser (Aftenposten 19. november 2007). Rektoratet sa nei (26. november), og foreningen svarte at «rektoratet mangler ideer og handlekraft» (5. desember). Episoden viste at foreningens interesser ikke er sammenfallende

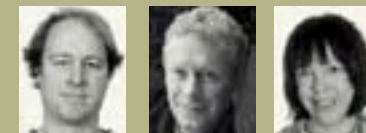
med forskningens. Og det er helt greit.

I fag hvor det er mange studenter som kjøper lærebøker på norske forlag, har det enkelte lærestedets egne ansatte lett for å dominere som forfattere på de lokale pensumlistene. Vi har *for mange* paral-

lelle norske lærebøker i sakprosaistenes fag. Likevel får de samme fagene og forlagene flest midler fra subsidiene som Stortinget setter av til lærebøker i høyere utdanning under kapittel 281 post 78 i statsbudsjettet. Denne posten er hvert år «en stor skuffelse» for NFF. Senest kalte de det «grusomt» og «sjokkerende» at økningen bare var på 9 prosent. Men sånn sier jo alle når budsjettet kommer i oktober.

Til gjengjeld vil den konstruerte alliansen mellom sakprosaister og forskere kunne komme til å splitte forskerne.

«Vi har for mange parallelle norske lærebøker i sakprosaistenes fag.»

Gjesteskriventene skriver sant og subjektivt om akademia. De faste gjestene er Bo Terning Hansen, **Gunnar Sivertsen** og Kristin Hestflått Spilker.

Professor i sjukepleievitskap

Vi har ledig nyoppretta stilling som professor i sjukepleievitskap ved Avdeling for helsefag i Førde. FoU-satsingsområda ved avdelinga er Klinisk forskning med hovudvekt på meistring og livskvalitet ved kronisk og alvorleg sjukdom og Kvalitetsutvikling av helsetenesta si klientretta verksemd. Den som vert tilsett vert sentral i vidare oppbygging og utvikling av forskingsverksemda ved avdelinga. Professoren vil leie forskingssatsinga i sjukepleie.

Spørsmål om stillinga kan stilast til rektor Åse Løkeland, HSF (tlf. 97 00 22 30; e-post: ase.lokeland@hisf.no) eller dekan Eva Marie Halvorsen (tlf. 57 72 25 55; e-post: eva.marie.halvorsen@hisf.no)

HØGSKULEN I SOGN OG FJORDANE

HØGSKULEN I SOGN OG FJORDANE
POSTBOKS 133, 6851 SOGNDAL
TLF: 57 67 60 00 FAX: 57 67 61 00
post@hisf.no www.hisf.no

hisf.no

Full utlysning finn du på www.hisf.no under ledige stillingar - **Søknadsfrist: 26. april 2010**

Jobbnorge.no

PROFESSOR I FØRSKOLEPEDAGOGIKK

Ved Høgskolen i Bodø, Profesjonshøgskolen, er det ledig 100 % stilling som professor i førskolepedagogikk i lærerutdanningen.

Stillingen vil særlig være rettet mot å utvikle erfaringsbasert forskning/profesjonsforskning innen førskolepedagogikk i et aktivt fagmiljø som ønsker å utvikle profesjonsfagene innfor et universitet.

Kontakt

Nærmere opplysninger om stillingen fås ved henvendelse til dekanus Arne Fjalstad tlf. 75 51 75 15, arne.fjalstad@hibo.no og fagdekan Ann Gøril Hugaas tlf. 75 51 77 39, ann.goeril.hugaas@hibo.no

Se fullstendig utlysning på vår hjemmeside www.hibo.no under «Ledige stillinger»

Søknadsfrist: 25. april 2010

Kunsthøgskolen i Oslo

Kunsthøgskolen i Oslo er landets største utdanningsinstitusjon for designere og kunstnere. Kunsthøgskolen driver utdanning, forskning, kunst- og designfaglig utviklingsarbeid samt formidling innenfor hovedområdene visuell kunst, scenekunst og design.

Seksjon for bibliotek og arkiv søker Arkivleder

100 % fast stilling
– Søknadsfrist 7. april

Se fullstendig utlysningstekst på www.khio.no

FORSKER FORBUNDET

Forskerforbundets forsikringskontor - hjelper deg med dine forsikringer

Trine

Stian

Unni

Forsikringskontoret scorer høyt på service

9 av 10 medlemmer synes de fikk god hjelp da de kontaktet Forskerforbundets forsikringskontor i fjor.

Kontakt oss gjerne for en uforpliktende prat om medlemsforsikringene!

Ta kontakt på 21 02 34 30 eller på forsikring@forskerforbundet.no

Hvorfor velger du ikke den rimeligste forsikringen?

Tallene fra Dine Penger er klare. Nedenfor ser du hva det koster med en million i forsikringssum - hos forsikringsselskapene, med gjeldsforsikring i bank og gjennom Forskerforbundet.

Valget er ditt.

Vennlig hilsen Forskerforbundets forsikringskontor

MANN: 1 MILLION I FORSIKRINGSSUM – SLIK BLIR ÅRLIG PREMIE

Dekning	Mann 30 år			Mann 40 år			Mann 50 år		
Livs- og uføreforsikring	Død	Uførhet	Begge	Død	Uførhet	Begge	Død	Uførhet	Begge
Gjensidige	1 285	2 183	3 468	2 216	4 624	6 840	4 960	14 137	19 097
Storebrand	1 936	3 906	5 842	3 197	5 415	8 594	7 005	14 415	21 420
Vital	1 360	2 223	3 583	2 321	4 322	6 643	5 289	11 966	17 255
Gjeldsforsikring Fokus Bank	1 728	1 704	3 432	2 676	2 952	5 808	5 808	6 480	12 288
Forskerforbundets tilleggsforsikring	195	539	734	446	1 347	1 793	1 313	3 077	4 390
Årlig besparelse ifht nest billigste	1 090	1 165	2 698	1 770	1 605	4 015	3 647	3 403	7 898
Besparelse i prosent:	85%	68%	79%	80%	54%	69%	74%	53%	64%

KVINNE: 1 MILLION I FORSIKRINGSSUM – SLIK BLIR ÅRLIG PREMIE

Dekning	Kvinne 30 år			Kvinne 40 år			Kvinne 50 år		
Livs- og uføreforsikring	Død	Uførhet	Begge	Død	Uførhet	Begge	Død	Uførhet	Begge
Gjensidige	659	3 172	3 831	1 110	7 224	8 334	2 633	21 232	23 865
Storebrand	1 332	4 408	5 740	2 096	10 056	12 152	4 456	26 292	30 748
Vital	680	3 329	4 009	1 161	7 305	8 466	2 645	19 598	22 243
Gjeldsforsikring Fokus Bank	1 020	2 232	3 252	1 572	4 536	5 808	3 288	11 076	14 364
Forskerforbundets tilleggsforsikring	195	539	734	446	1 347	1 793	1 313	3 077	4 390
Årlig besparelse ifht nest billigste	464	1 693	2 157	664	3 189	3 853	1 320	7 999	9 319
Besparelse i prosent:	70%	76%	66%	60%	70%	66%	50%	72%	65%

Tabell fra Dine Penger nr 11/07. Forskerforbundets priser er omregnet fra tilleggsforsikringene med forsikringssummer 11G og 22 G. Disse kan du kjøpe hvis du ikke har reservert deg fra Forskerforbundets obligatoriske forsikring.

Tlf 21 02 34 30 | forsikring@forskerforbundet.no | www.forskerforbundet.no/forsikring

Portal forlag

har fått godkjenning som
vitenskapelig publiseringskanal!

Vi ønsker å bidra til at det publiseres gode lærebøker, fagbøker og vitenskapelige monografier i Norge. Vi legger vekt på et godt samarbeid, personlig oppfølging og konkurransedyktige priser.

Ta kontakt på post@portalforlag.no

Portal Forlag

Skippergt 2
4611 Kristiansand

Telefon: 98 21 30 03
Faks: 38 02 65 21

Statens institutt for rusmiddelforskning (SIRUS) har som formål å utføre og formidle forskning og dokumentasjon om rusmiddelspørsmål, med særlig vekt på samfunns-vitenskapelige problemstillinger. Instituttet er også norsk kontaktpunkt for Det europeiske narkotikaovervåkningssenter i Lisboa, EMCDDA. Instituttet har for tiden ca. 40 stillinger og holder til i Oslo sentrum.

FORSKER

SIRUS ønsker å styrke prosjektporteføljen og videreutvikle kompetansen når det gjelder tjenesteforskning. I den anledning er det ledig en fast stilling som forsker.

Helse- og omsorgstjenester til rusmiddelmisbrukere produseres i samhandling mellom tjenesteytere og brukere og involverer tre aktørnivåer: styringsnivå, tjenesteyternivå og brukernivå. Problemstillinger vil være knyttet til: (i) styring, ledelse og prioritering, (ii) organisering og samhandling, (iii) brukermedvirkning og brukertilpasset tjenestekvalitet. Studier av relasjonen og samhandlingen mellom aktørnivåene vil utgjøre sentrale forskningstemaer. Samarbeid med andre forskningsinstitusjoner i Norge som arbeider med tilsvarende prosjekter vil inngå i stillingen.

Den som ansettes må ha solid samfunnsvitenskapelig forskningserfaring som er relevant for tjenesteforskning. Det vil være en fordel med kompetanse i både kvalitativ og kvantitativ metode. Det vil bli lagt vekt på gode samarbeidsegenskaper og personlig egnethet. Stillingen vil bli forankret i Faggruppe for narkotikaforskning.

SIRUS har en bredt sammensatt forskergruppe med ulike fagbakgrunn (bl.a. sosiologi, psykologi, økonomi og statistikk), og et godt og produktivt arbeidsmiljø. En nærmere beskrivelse av instituttets forsknings- og dokumentasjonsvirksomhet finnes på www.sirus.no. Et foreløpig notat om tjenesteforskning kan fås ved henvendelse til as@irus.no.

Søkere må ha kompetanse på minst forsker II-nivå («forsker II»). Stillingene lønnes i ltr. 60-70 (kode 1109), ltr.62-72 (kode 1110) eller ltr. 73-79 (kode 1183).

SIRUS er en inkluderende arbeidslivsvirksomhet (IA-virksomhet). Det er for øvrig et personalpolitisk mål i staten å oppnå en balansert alders- og kjønns sammensetning og rekruttere personer med minoritetsbakgrunn.

Nærmere opplysninger kan fås ved henvendelse til forskningsleder **Astrid Skretting** (tlf. 2340436) eller direktør **Jostein Rise** (tlf. 22340409). Skriftlig søknad med CV, referanser, kopi av vitnemål og attester samt vitenskapelige publikasjoner i tre eksemplarer sendes til Statens institutt for rusmiddelforskning, Postboks 565 Sentrum, 0105 Oslo, innen 16.april 2010

Utfordrer. Utforsker.

Universitetet i Stavanger (UiS) har 8300 studenter, 1200 ansatte og et mangfold av undervisnings-, forsknings- og formidlingsaktiviteter. Den faglige virksomheten er organisert i tre fakulteter og ved Arkeologisk museum. Mange av de eksternt finansierte forskningsaktivitetene foregår i samarbeid med vårt forskningsinstitutt International Research Institute of Stavanger AS (IRIS). Universitetet ligger i landets mest attraktive region med 300 000 innbyggere. Regionen har gode botilbud, et dynamisk arbeidsmarked og spennende kultur- og fritidsaktiviteter.

Bli med på å utfordre og utforske!

Postdoktor i samfunnssikkerhet – pasientsikkerhet

Det samfunnsvitenskapelige fakultet, Institutt for helsefag

Doktorgradsstipendiat i regnskap og revisjon

Det samfunnsvitenskapelige fakultet, Institutt for økonomi og ledelse

Utforsk jobbmulighetene på www.uis.no

Universitetet
i Stavanger

Jobbnorge.no

UNIVERSITETET I OSLO

Universitetet i Oslo er Norges største kunnskapsinstitusjon med ca. 5800 tilsatte og ca. 30000 studenter. Vi tilbyr gode utviklingsmuligheter og et godt arbeidsmiljø. Som statlig institusjon har vi som personalpolitisk mål å oppnå en balansert alders- og kjønns sammensetning og rekruttere personer med etnisk minoritetsbakgrunn.

Institutt for spesialpedagogikk er ett av tre institutter ved Det utdanningsvitenskapelige fakultet. Instituttet har i dag ca. 30 vitenskapelige tilsatte, 20 stipendiater og 16 administrative tilsatte. Instituttet har ca 900 studenter fordelt på bachelor- og mastergradsstudier i spesialpedagogikk, bachelorstudium i tegnspråk og tolking, masterstudium i Special Needs Education, samt PhD-studiet.

INSTITUTTLEDER (SKO 1475) - INSTITUTT FOR SPESIALPEDAGOGIKK

Det er ledig en stilling som instituttleder ved Institutt for spesialpedagogikk (ISP), Det utdanningsvitenskapelige fakultet (UV), Universitetet i Oslo, for en åremålsperiode på 4 år fra tiltredelse i stillingen, med mulighet for forlengelse i ytterligere en periode.

ISP søker en interessert og engasjert leder for instituttets virksomhet. Både studier og forskning er knyttet til spesialpedagogisk arbeid i barnehage, skole og andre pedagogiske, medisinske og sosiale institusjoner, med fokus på en likeverdig, tilpasset og inkluderende opplæring for alle. Universitetet i Oslo har gjennomført en omstillingsprosess med implementering av en prioriteringsplan. Dette gir ISP mange interessante utfordringer i tiden som kommer.

I tillegg til faglig og administrativ ledelse, vil instituttet trenge en solid forsknings- og personalledelse. Instituttlederen vil ha det øverste ansvaret for dette, men utøvelsen av ansvaret skjer i ulike samarbeidsrelasjoner. Instituttlederen inngår i dekanens lederteam på fakultetet og samarbeider med faglige og administrative lederteam på instituttet.

Det er utarbeidet stillingsbeskrivelse for stillingen som gir en nærmere redegjørelse for stillingens arbeidsinnhold og krav til kompetanse, se pdf dokument:

Det er også utarbeidet egen stillingsinstruks for valgte og administrative ledere ved Det utdanningsvitenskapelige fakultet, se følgende nettside. Ved vurdering av søkerne vil det bli lagt vekt på både formell kompetanse, erfaring og personlig egnethet. Vektlegging av de ulike kriteriene vil foretas ut fra en konkret vurdering av instituttets totale situasjon og behov. Intervju vil bli benyttet.

Søknaden skal redegjøre for formell og reell kompetanse, for faglig og administrativ virksomhet, og gi en vurdering av egen egnethet for stillingen.

Søknaden sendes elektronisk og skal ha følgende vedlegg:

1. Curriculum vitae
2. Publikasjonsliste

Vitnemål og attester vil eventuelt etterspørres senere.

Universitetet i Oslo ønsker flere kvinner i faglige lederstillinger, og kvinner oppfordres derfor til å søke. UiO har en overtakelsesavtale for alle tilsatte, med formål å sikre rettighetene til forskningsresultater m.m.

REFERANSENØR: 2010/3435
SØKNADSFRIST: 16.04.2010
SØK PÅ STILLINGEN – se nettside: www.uv.uio.no

KONTAKTINFO:
Vibeke Grøver Aukrust Dekan 22 85 76 01
Bård Kjos Fakultetsdirektør 22 85 82 40
Berna Hind Personalkonsulent 22 84 44 22

ARBEIDSOPPGAVER

- Faglig ledelse omfatter drift og utvikling av instituttets forskning, formidling, undervisning og annen faglig basert virksomhet
- Økonomistyring
- Personalledelse
- Personlige egenskaper
- Det er en forutsetning med gode samarbeidsevner og lederegenskaper.

ARBEIDSTED

- Det utdanningsvitenskapelige fakultet

KVALIFIKASJONER

- Søkere må ha erfaring fra spesialpedagogisk eller annen relevant forskning, faglig ledelse og fra nasjonale og internasjonale faglige nettverk. Innenfor minst ett av disse områdene bør søkeren ha kompetanse på høyt nivå. Det vil normalt stilles krav om dokumentert professorkompetanse, men det åpnes også for søkere med en annen bakgrunn.
- Ledererfaring kan kompensere for kravet om professorkompetanse.

VI TILBYR

- Ltr.: 78-83 (kr. 667.100 - kr. 769 800)
- Et dynamisk, spennende og internasjonalt forskningsmiljø
- Godt arbeidsmiljø
- Gode velferdstilbud

DIVERSE ARBEIDSFORHOLD

- Stillingsbrøk: 100%
- Midlertidig engasjement

UNIVERSITETET I TROMSØ UiT

LEDIGE STIPENDIAT- OG POSTDOKTORSTILLINGER

Det helsevitenskapelige fakultet:

Stipendiat i kreftepidemiologi/
forebyggende medisin
Stipendiat i legemiddelteknologi
- søknadsfrist 04.06.10
Postdoktor i legemiddelteknologi

Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning:

Stipendiat i arkeologi - søknadsfrist 01.08.10
Stipendiat i historie - søknadsfrist 01.08.10
Stipendiat i pedagogikk - søknadsfrist 20.05.10
Stipendiat i universitetspedagogikk
- søknadsfrist 20.05.10
Stipendiat i kvensk språkvitenskap
- søknadsfrist 20.05.10
Postdoktor i veiledning

Fakultet for biovitenskap, fiskeri og økonomi:

Stipendiat i marin bioprospektering
Stipendiat i molekylær genetikk på ferskvannsfisk
Stipendiat i fiskerihistorie
Stipendiat i fiskesamfunnenes økologi
Postdoktor i molekylær virologi/
immuologi/cellebiologi
Postdoktor i bedriftsøkonomisk analyse

Søknadsfrist der ikke annet er nevnt: 29.04.10

For fullstendig kunngjøring, se:
www.jobbnorge.no

uit.no/tavla

jobbnorge.no

Stillingsannonser også på nettet

www.forskerforum.no

HØGSKOLEN I GJØVIK

1 – 2 STIPENDIATER Effektiv og bærekraftig vareproduksjon

Høgskolen i Gjøvik, Avdeling for teknologi, økonomi og ledelse er i ferd med å bygge opp et forsknings- og utdanningsmiljø innenfor effektiv og bærekraftig vareproduksjon i samarbeid med NTNU og vareproduserende industri i Norge. Stipendiatene blir en del av et dynamisk miljø sammen med flere PhD-stipendiater og forskere ved høgskolen.

For utfyllende opplysninger henvises det til våre hjemmesider: www.hig.no under ledige stillinger.

Søknadsfrist: 15. april 2010

www.allrek.no

Norges veterinærhøgskole

VI SØKER:

INSTITUTTLEDER

VED INSTITUTT FOR PRODUKSJONSDYRMEDISIN

For utlysingstekst og søknadsinformasjon,
se våre nettsider www.nvh.no – ledige stillinger.

SØKNADSFRIST: 6. APRIL 2010

INFORMASJON FRA FORSKERFORBUNDET

For kontinuerlig oppdatering, besøk våre hjemmesider www.forskerforbundet.no

KURSTILBUD

Forskerforbundet arrangerer følgende sentrale kurs i april 2010:

- 14.–15.04.10: Medietrening
- 27.–28.04.10: Konflikt håndtering

Program og påmeldingsinformasjon blir lagt ut på www.forskerforbundet.no/kurs. På nettsiden finner du også den komplette kursplanen for første halvår 2010.

NYE BROSJYRER FRA FORSKERFORBUNDET

Ny utgave av Forskerforbundets rekrutteringsbrosjyre og stipendiatbrosjyre samt hefter med Forskerforbundets arbeidsprogram og lønnspolitiske strategi 2010–2012 kan nå bestilles fra sekretariatet. Ny engelskspråklig rekrutteringsbrosjyre er under utarbeidelse. Brosjyrer kan bestilles på nettsiden www.forskerforbundet.no/materiell.

III UTVALG FORESLÅR ØKT HANDLINGSROM FOR FORSKERNE

Torsdag 25. februar ble rapporten fra Handlingsromutvalget lagt frem for forsknings- og høyere utdanningsminister Tora Aasland. Forskerforbundet mener at rapporten legger til rette for en bedret forståelse av situasjonen for og ved våre høyere utdannings- og forskningsinstitusjoner.

– Rapporten fremmer anbefalinger som vil bedre arbeidsbetingelsene i sektoren med de ringvirkninger dette vil ha for studenter, ansatte og institusjonenes evne til å innfri sitt samfunnsoppdrag, sier Bjarne Hodne, leder i Forskerforbundet og medlem av utvalget.

IV FÆRRE DOKTORGRADER I 2009

I 2009 ble det gjennomført 1148 doktorgradsdisputaser ved norske læresteder. Dette er nesten 100 færre enn i rekordåret 2008, og en nedgang på 8 prosent. Det viser fersk doktorgradsstatistikk fra NIFU STEP. Nedgangen viser seg i alle fagområder bortsett fra i medisin og helsefag, hvor det var like mange disputaser i 2009 som i 2008.

I 2009 ble 45 prosent av doktorgradene avlagt av kvinner – samme andel som i 2007 og 2008. Kvinneandelen i teknologi har økt betydelig, fra om lag 20 prosent i 2007 og 2008 til 30 prosent i 2009. Andelen av doktorandene som på disputastidspunktet har ikke-norsk statsborgerskap øker fortsatt. I 2009 utgjorde andelen 28 prosent.

V REGJERINGEN VIL KUTTE I UFØREPENSJON

Regjeringens forslag om å levealderjustere uførepensjonen kan redusere utbetalingene med opp til 18 prosent. – Utidig og tvilsomt forslag, sier Unio-leder Anders Folkestad, som mener regjeringen prøver å innføre kutt gjennom bakdøra.

Fredag 5. mars la arbeidsminister Hanne Bjurstrøm fram et forslag om lovendring for alderspensjonen for uføre. Lovforslaget innebærer at uføre etter fylte 67 år også skal omfattes av den nye levealderjusteringen. Dette skal være en «midlertidig løsning», mens regjeringen jobber med et nytt omfattende lovforslag.

VI ENIGHET OM NY IA-AVTALE

Regjeringen og partene i arbeidslivet er enige om en ny avtale om et inkluderende arbeidsliv (IA). – I den nye avtalen vil bedre tilrettelegging på arbeidsplassen være en sentral suksessfaktor, mener Unio-leder Anders Folkestad. Han peker på at en ekstra stor innsats settes inn på de områdene og bransjene som har de største utfordringene med høyt sykefravær, som sykehuse og kommunesektoren.

VII START I

TARIFFORHANDLINGENE

Torsdag 8. april starter forhandlingene i hovedtariffoppgjøret i offentlig sektor. Både stat og kommune åpner forhandlingene denne dagen.

Staten åpner med forhandlingsmøte klokka 10.00. KS starter forhandlingene klokka 12.00 og Oslo kommune følger på med forhand-

lingsstart klokka 14.00. Frist for å komme til enighet i forhandlingene er ved midnatt fredag 30. april.

VIII

NYTT NOTAT OM OPPHAVSRETT
Professor Olav Torvund har utarbeidet et nytt notat om opphavsrett for Forskerforbundet. Notatet er publisert i forbundets skriftserie og tilgjengelig for nedlasting fra våre nettsider: www.forskerforbundet.no/skriftserien.

IX

MØTE I LANDSRÅDET

Forskerforbundets Landsråd var samlet til sitt årlige møte 15. og 16. mars 2010. Forhandlingsleder Arne Johannessen i Unio Stat innledet om tariffoppgjøret 2010. Bjarne Hodne presenterte forslagene fra Handlingsromutvalget. Generalsekretær John Peder Egenæs i Amnesty International Norge ga en orientering om planene for en samarbeidsavtale mellom Forskerforbundet og Amnesty. Landsrådet fikk også en orientering om aktuelle fusjonsprosesser innen universitets-, høyskole- og museumssektoren, og drøftet spørsmålet om rutiner for dokumentasjon og kontroll ved utbetaling av overtid.

X

NYTT FRA HOVEDSTYRET

På Hovedstyrets møte 18. februar ble Forskerforbundets detaljerte krav til tariffoppgjørene i offentlig sektor 2010 drøftet, og en ny handlingsplan for Forskerforbundets arbeid for stipendiater i perioden 2010–2012 ble vedtatt. Hovedstyret tildelte 1,45 mill kr i prosjektmidler til lokallag og fagpolitiske foreninger og 275 000 kr i reisestøtte til geografisk spredte lokallag.

Forslag til nye retningslinjer for juridisk bistand til enkeltmedlemmer og notat om bruken av «særlig uavhengig stilling» ble drøftet, og tas opp til ny behandling på Hovedstyrets neste møte 22. april.

XI

NY JOBB: BRUK MIN SIDE

Husk å melde fra til Forskerforbundet sentralt dersom du har skiftet arbeidssted, endret stillingsprosent eller gått av med pensjon. For å ha et oppdatert medlemsregister er vi avhengige av å få melding fra medlemmene om endringer i arbeids-

forhold. Logg deg inn på Min side for å registrere endringer: www.forskerforbundet.no/minside.

XII VERV EN KOLLEGA – FÅ VERVEPREMIE

Alle medlemmer som verver ett eller flere nye medlemmer til Forskerforbundet får vervepremie. Du

Hvem er modigst?

25. februar ble rapporten fra Handlingsromutvalget overrakt statsråd Tora Aasland på et arrangement hvor dokumentet på drøye 70 sider ble presentert og kommentert – også av ministeren. Hun tok utgangspunkt i Kunnskapsdepartementets pressemelding som hadde overskriften «Modig om handlingsrom – men ikke modig nok».

Som medlem av arbeidsgruppen stiller jeg meg noe undrende til denne karakteristikken av mangel på mot fra gruppens side. Statsråden og departementet har fått svar på de spørsmålene som ble stilt i mandatet. Svaret er 60 anbefalinger som innebærer endringer i alt fra øremerking av midler, detaljstyring av sektoren, finansiering av studieplasser og stipendiatstillinger til styrking av grunnbevilgninger, forskningstid, rapporteringsrutiner og tiltak for å redusere midlertidighet og for å sikre forskningsbasert undervisning – også når utdanningsbølgen kommer om få år.

Handlingsrom skapes, og sektoren styrkes gjennom oppfølging av anbefalingene. Anbefalingene er riktige, og de vil virke til beste for institusjonene, de ansatte og studentene – om de blir fulgt opp av ministeren og hennes regjering. Nå både forventes og kreves det mot fra statsråden med hensyn til gjennomføringen av anbefalingene i tider hvor kampen mot kutt i budsjettene har startet.

Akkurat den utfordringen har statsråden allerede blitt møtt med i en rad av diskusjonsmøter som har fulgt i dagene etter 25. februar. Og flere møter følger. I alle disse arrangementene har det blitt hevdet et behov for økte grunnbevilgninger til universitetene og høyskolene for å legge til rette for økonomisk handlingsrom. Dette må komme de ansatte til gode gjennom bedre arbeidsbetingelser. Tid til FOU er et av våre viktigste krav til ministeren i oppfølgingen av rapporten. Redusert midlertidighet er også en anbefaling hele arbeidsgruppen stod bak. På Forskerforbundets konferanse 24. mars har statsråden allerede annonsert at problemstillingen rundt midlertidighet i sektoren vil bli tatt opp i hennes innlegg. Vi forventer fremleggelse av en forpliktende plan for reduisering av midlertidigheten.

Statsbudsjettet for 2011 er under arbeid. Rykter om kutt i mange sektorer verserer. I en tid med omstilling av norsk økonomi og en forventet økning i studenttallet tilsier all fornuftig økonomisk tenkning heller satsing på forskning og høyere utdanning enn trange budsjetter for UH-sektoren. Tiltak som fremmer økt forskningsaktivitet, er en investering med stor avkastning. Tora Aasland har i Handlingsromutvalgets rapport fått et godt politisk verktøy som må utnyttes i budsjettkampen til beste for sektoren. Nå gjelder det å vise mot, statsråd!

Lærerutdanneres handlingsrom

Handlingsromutvalget slår i sin rapport fast at arbeidsbetingelsene for det faglige personalet i universitets- og høyskolesektoren har blitt dårligere de siste årene. Hvordan står det til med de ansatte i lærerutdanningene? De siste 20 årene har vært en sammenhengende omstilling, utvikling og effektivisering. Skolen vi skal utdanne lærere til, har vært gjennom

velger selv om du ønsker premien for én verving, eller om du ønsker å spare til tre eller fem vervinger. Har du vervet fem medlemmer får du en iPod Touch eller en Tivoli DAB-radio i vervepremie. Mer informasjon på www.forskerforbundet.no/vervepremier.

en rekke reformer, og lærerutdanningene har, på grunn av politikernes bekymring for skolen, blitt endret gang på gang. I denne virkeligheten, preget av endring, har fagansatte evnet å øke kompetansen betydelig på FOU, og publikasjonspoengene vokser stadig. IKT og nye undervisningsformer har forandret hverdagen vår. Kvalitätsreformen ga oss mange nye oppgaver. Studentgruppene har blitt større, og vi har effektivisert. Mye av kompetanseutviklinga har skjedd i ansattes fritid.

Så kom Stjernø. Mange var enige i diagnosen, men ingen ville ha den foreslåtte medisinen. Signalene fra departementet med ønske om en bedre organisering med større enheter ble oppfattet av sektorens rektorer, og en frivillig sykdomsbekjempelse er satt i gang etter departementets oppskrift – samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon (SAK). Hvilket handlingsrom har så de ansatte i endringsprosessene vi er oppe i eller har foran oss? Mange føler det blir mindre og mindre, og noen føler at taket faller i hodet på dem mens de leter etter dørå. Vi må omstille oss raskere enn hva som er mulig. Prosessene er styrt ovenfra og ned. Vi får ikke uttale oss om retningslinjene for de nye fagene eller kvalitetsindikatorer. Regionalt bestemmes det at institusjoner skal samarbeide om lærerutdanningstilbud, og programplaner skal utarbeides innenfor altfor knappe tidsrom. Medvirkning og involvering lider. Ansatte savner klare mål og vel definerte handlingsrom. Usikkerheten initierer spørsmål som: Hvilke arbeidsoppgaver skal løses? Hvem skal gjøre jobben? Hvor skal vi jobbe? Hvor skal ressursene tas fra til å utarbeide nye undervisningsplaner og sørge for relevant kompetanseutvikling?

FOU er en evig salderingspost. Nå står vi i fare for å måtte benytte det meste av FOU-ressursen til å øke intern kompetanse og lønne professor II-stillinger for å etterkomme universitetsambisjonene. Hvis de som allerede er førstekompetente, må benytte størstedelen av stillingen til å undervise, vil dette utarme forskningsmiljøene og gi mindre forskningsbasert undervisning. Stor bruk av midlertidighet betyr det samme. Vil institusjoner med universitetsstatus gi bedre arbeidsforhold for lærerutdannere? Erfaringene fra de nye universitetene tyder ikke på det. Det er ikke finansiering til å gi tilstrekkelig FOU-tid og dermed sikre god forskningsbasert undervisning. I disse dager er det kommet krav om tidsregistrering som provoserer mange. Hva kan gjøres for å gi et godt handlingsrom for lærerutdannere? Gode endringsprosesser med klare mål, færre midlertidige tilsetninger og tilstrekkelig tid til sammenhengende FOU-arbeid vil gi en bedre situasjon.

Medlemskap gir rett til bistand

En av Forskerforbundets viktigste oppgaver som fagforening er å ivareta medlemmenes interesser i alle saker som gjelder arbeidsvilkår. Medlemskap i forbundet gir medlemmene rett til støtte og bistand, enten i form av direkte hjelp og oppfølging fra sekretariatsansatte eller økonomisk bistand til ekstern advokat.

Sekretariatet har en juridisk seksjon med fire ansatte og en tariffseksjon med to ansatte som særlig arbeider med henvendelser fra medlemmer. Slike henvendelser fra medlemmene skal alltid først rettes til lokal tillitsvalgt. Hvis saken ikke løses lokalt, sendes henvendelsen videre til sekretariatet.

Bistand og oppfølging fra sekretariatsansatte kan påregnes i saker som er knyttet til medlemmenes arbeidsforhold. Dette gjelder spesielt arbeidsrettslige spørsmål der vi har høy kompetanse, men vi er også inne i saker som gjelder andre juridiske spørsmål, fortolkning av regelverk og lønnsforhold. Dette er for øvrig nærmere regulert i Forskerforbundets retningslinjer for juridisk bistand som er under revisjon.

Vi kan også gi medlemmene økonomisk bistand til å engasjere ekstern advokat. Dette gjøres dersom vi ikke har kompetanse til å følge opp saken selv eller ikke har ledig kapasitet. Det kan også gjøres i tilfeller der vi har medlemmer på begge sider i en konflikt, og vi vanskelig kan gå ut og støtte den ene parten. I andre tilfeller kan det være saker som berører viktige

prinsipper som forbundet ønsker å få belyst, uten at vi dermed tar stilling til selve saken.

Når et medlem får økonomisk støtte til å forfølge en sak, velger medlemmet selv en ekstern advokat. Dermed avslutter sekretariatet sitt arbeid med saken, og Forskerforbundet er ikke lenger part i den. Medlemmet, sammen med den eksterne advokaten, avgjør videre behandlingsmåte – f.eks. fremforhandling av en minnelig ordning eller behandling i rettsapparatet.

Forskerforbundet er nylig blitt knyttet til en avskjedssak som har fått stor oppmerksomhet i media. Forskerforbundet ga i første runde økonomisk støtte til å prøve saken for tingretten. Medlemmet engasjerte ekstern advokat, og forbundet avsluttet dermed sitt arbeid. Etter tap i tingretten ønsket medlemmet å anke dommen og søkte forbundet om økonomisk støtte til ankesaken. Hovedstyret vedtok enstemmig å gi økonomisk støtte med den begrunnelse at han som medlem hadde rett til slik bistand. Det ble i tillegg lagt vekt på at saken kunne berøre viktige prinsipper knyttet til ytringsfrihet som det var viktig å få belyst, men hovedstyret tok ikke stilling til selve saken.

Det har vært krevende å få formidlet dette gjennom media, men for oss handler dette om at medlemskap sikrer medlemmene bistand i arbeidsrettslige spørsmål, uten at vi dermed tar stilling til saken som ligger til grunn for en eventuell konflikt.

AKTUELLE PRESSEKLIPP:

Midlertidig tilsatte ved NTNU

Siden 2009 har altså flere hundre personer i midlertidige stillinger fått fast tilsetting ved NTNU, ifølge Rektor. Han har i så fall gjort en god jobb. Denne nedgangen i antall midlertidig tilsatte har imidlertid den største arbeidstakerforeningen ved NTNU, Forskerforbundet, ikke merket noe som helst til. Snarere tvert imot

Svein Olav Antonsen i debattinnlegg i Adresseavisen 11. mars

Antiintellektuelle Ap

I den offentlige debatten om forskningsmidler er det sikkert ikke så mange som klarer å følge med i alle svingene, men i et nøtteskall er det egentlig enkelt: Det handler om Arbeiderpartiets skepsis til intellektuelle. Denne skepsis er særnorsk, for de svenske sosialdemokratene har på en helt annen måte skapt allianser med sine friere forskere. At statsråden for tiden kommer fra SV, som stort sett bare har skolelærere og professorer som velgere, har dessverre ikke gjort saken bedre.

Kristian Gundersen i debattinnlegg i Aftenposten 9. mars

Flere må i fast arbeid

Omfanget av midlertidig tilsetting er ekstra problematisk i universi-

tets- og høyskolesektoren fordi den kommer på toppen av tilsetninger i stipendiat- og postdoktorstillinger. Midlertidige karriereløp på mer enn ti år er dessverre vanlig, men ingen jobbgaranti. Noen når ikke opp i konkurransen om en fast stilling. Andre, som er blitt oppfordret til å satse på et felt og møysommelig har bygget sin spesialkompetanse, opplever at fagfeltet brått blir nedbygd og stillinger fjernet. Det er menneskelig uverdigg og et misbruk av kompetanse og ressurser.

Bjarne Hodne i debattinnlegg i Aftenposten 5. mars

Et arbeidsgiveransvar

– Jeg har hele tiden ment at det er et arbeidsgiveransvar å tilby forutsigbare arbeidsvilkår. Problemet kan ikke bare dyttes tilbake på regjeringen, sier kunnskapsminister Tora Aasland.

Hun vil likevel ta initiativ til et samarbeid med institusjonene og arbeidstagerorganisasjonene for å få ned bruken av midlertidige stillinger innen høyskole- og universitetssektoren.

– Det er tydeligg at dette pågår i så stort omfang at det er vanskelig å akseptere det.

Dagens Næringsliv 4. mars

FORSKER FORBUNDET

FAKTA OM FORSKERFORBUNDET

Forskerforbundet har nærmere 18 000 medlemmer og er landets største og ledende fag- og interesseorganisasjon for ansatte i forskning, høyere utdanning og kulturminnevern.

Forskerforbundet organiserer ansatte i forskning, høyere utdanning og kulturminnevern som innehar en vitenskapelig, administrativ eller annen faglig stilling som krever høyere utdanning. Vi tilbyr også studentmedlemskap.

Forskerforbundet er tilsluttet Unio – hovedorganisasjonen for universitets- og høyskoleutdannede.

- Forskerforbundet arbeider for å styrke norsk forskning og høyere utdanning, til beste for samfunnet og for deg som medlem.
- Forskerforbundet forhandler lønn for deg, både lokalt på arbeidsstedet og sentralt.
- Du får bistand i spørsmål om dine lønns- og arbeidsvilkår.
- Forskerforbundet arrangerer kurs, konferanser og seminarer for medlemmer og tillitsvalgte.
- Du får tilbud om gunstige forsikringer og banktjenester.
- Du får tidsskriftet Forskerforum 10 ganger per år.

FORSKERFORBUNDETS HOVEDSTYRE 2010–2012:

Bjarne Hodne, Universitetet i Oslo (leder)
Randi Halveg Iversby, Universitetet i Oslo (nestleder)
Kristin Dæhli, NTNU
Marit Eriksen, Høgskolen i Østfold
Jan Hongso, Folkehelseinstituttet
Ove Kvammen, Høgskolen i Bergen
Kåre-Olav Stensløkken, Universitetet i Oslo
Tom Roar Eikebrokk, Universitetet i Agder (1. vara)
Annelise Brox Larsen, Universitetet i Tromsø (2. vara)
Stig Ove Hjelmvoll, Universitetssykehuset i Nord-Norge HF (3. vara)

SEKRETARIATET:

Generalsekretær Sigrig Lem
Arkivleder Kristine K. Brox
Kommunikasjonsrådgiver Arvid Ellingsen
Informasjonsrådgiver Unn Rognmo
Avdelingssjef Bjørn T. Berg
Rådgiver Jon W. Iddeng
Forhandlingssjef Frank O. Anthun
Seksjonsleder Eirik Rikardsen
Juridisk rådgiver Birgitte Olafsen
Seksjonsleder/advokat Ann Turid Opstad
Advokat Brita Alsos
Juridisk rådgiver Hildur N. Nilssen
Juridisk rådgiver Mariann Helen Olsen
Organisasjonssjef Joar Flynn Jensen
Rådgiver Elisabeth Tindeland
Kontorsjef Aina Nilsen
Organisasjonssekretær Turid Cordtsen
Sekretær Hans Askildsen
Sekretær Seija Hjelteig
Sekretær Lena Holum
Sekretær Inger Marie Højfeldt
Sekretær Tore Sandnes
Sekretær Gerd Sandvik
Sekretær Bente J. Sættran (vikar)

MØTER HOS OSS ER LAGT TIL RETTE FOR Å TENKE OG SANSE UTENFOR BOKSEN.

Vi kan love deg en konferanse eller et møte i et elegant og estetisk miljø.

Alt hos oss er tilrettelagt for å inspirere egen intelligens og bli mer oppmerksom. Vi har derfor sterkt fokus på miljø, sunnhet og det naturlige. Vi har også en meget spennende meny av foredragsholdere og ZEN-aktiviteter som du kan lese mer om på våre nettsider.

Dette ikke er stedet for «firmafester». Vinbaren stenger kl.23.00, «rosignalet» går kl.24.00 og barn har ingen adgang. Vårt fokus er ro, fordypning, kreativitet.

**Velkommen til oss midt i villmarken
1,5 time fra Oslo, Rygge og Gardermoen.
Tel: 69 79 33 50**

ZENRESORT
&Spa